

TYÖKALUPAKKI PÄIVÄKOTIIN SUUNTAAVILLE
OPISKELIJOILLE

Roosa-Maria Ylikoski
Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaali- ja kasvatusalan
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Ylikoski, Roosa-Maria. Työkalupakki päiväkotiin suuntaaville opiskelijoille. Pori, kevät 2015. 76s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pori. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö toteutettiin produktiona. Produktiossa suunniteltiin, valmistettiin ja arvioitiin työkalupakki päiväkotiin suuntaavien opiskelijoiden hyödyksi. Tavoitteena oli, että opiskelijoiden käyttöön saadaan opas, joka sisältää materiaaliapua päiväkodin toimintatuokioiden järjestämiseen. Syksyllä 2014 ja keväällä 2015 kokeiltiin toimintatuokioita Päärnäisten päiväkodissa Porissa. Toimintatuokiot, jotka oli suunnattu 3–5-vuotiaille lapsille, suunnitteli ja toteutti opinnäytetyön tekijä. Toimintatuokioissa testattiin työkalupakkiin valittuja askarteluja, liikuntaa ja lauluja käytännössä. Tuokiot toteutettiin toiminnallisilla menetelmillä. Produktiomuotoisena opinnäytetyönä painopisteenä oli työkalupakin eli opiskelijoiden oppaan kokoaminen.

Produktion toteutus onnistui hyvin. Testatut osiot toimivat hyvin käytännössä. Haastavaksi osoittautui materiaalin rajaaminen, sillä työkalupakkiin olisi ollut laittaa paljon muutakin materiaalia, kuin mitä siihen lopulta valittiin. Produktion arviointiin kerättiin palautetta tuokioihin osallistuneilta lapsilta ja päiväkodin kyseisten lapsiryhmien henkilökunnalta. Lisäksi arvioitiin production onnistumista itsearviointina.

Työkalupakki sai hyvää palautetta. Palautteen mukaan se tuli tarpeeseen ja se oli ainakin hyvä alku apumateriaalille. Positiivisena pidettiin työkalupakin visuaalista ilmettä ja sisällön monipuolisuutta. Palaute oli positiivista ja kannustavaa. Opiskelijat voivat jatkaa työkalupakin avulla materiaalin keräämistä, jonka kautta toimintatuokioiden pito helpottuu.

Asiasanat: Työkalupakki, produktio, varhaiskasvatus, lasten kehitys, liikunta, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Ylikoski, Roosa-Maria. Toolbox for students who accomplish their practical training in a kindergarten. 76p., 2 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis was a production. The aim of this production was to plan, produce and evaluate a toolbox for students who accomplish their practical training in a kindergarten. The goal was to create material for activity sessions that students organize. Three activity sessions were organized in a day care centre in Pori in autumn 2014 and in spring 2015. The activity sessions were meant for 3–5-year-old children. Crafts, workouts and songs of the toolbox were tested in practice by the student. The activity sessions were executed using functional methods. Production's focus was in the creation of the toolbox.

Implementation was successful. It was challenging to limit the material because there was so much good and interesting material. Evaluation of the production was collected from children and employees. Production was also self-evaluated.

The toolbox received positive and supportive feedback. According to feedback toolbox came in need and it was a good start for students' material help. Students are now able to continue gathering material, and consequently activity sessions will be easier to organize.

Keywords: Toolbox, production, early childhood education, children's development, physical activity, functional methods

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUS.....	6
2.1 Varhaiskasvatuksen taustaa.....	6
2.2 Varhaiskasvatuksen orientaatiot.....	8
2.3 Työelämätaahon esittely	9
3 PRODUKTION TAUSTA.....	10
4 TEORIAPERUSTA	11
4.1 3–5-vuotiaiden lasten kehitys.....	12
4.2 Leikin merkitys kehitykselle	13
4.3 Musiikin merkitys kehitykselle	14
4.4 Liikunnan suositukset ja laatu.....	15
5 PROSESSIKUVAUS	16
5.1 Suunnittelu	17
5.2 Taustoitus	18
5.3 Toteutus.....	19
5.4 Arviointi	20
6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI.....	24
6.1 Johtopäätökset.....	24
6.2 Eettisyys	25
LIITE 1. Kuusiaskartelun arviointi henkilökunnalle	29
LIITE 2. Työkalupakki päiväkotielämään	30

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on päiväkotiympäristössä toteutettu produktio. Tällä toiminnallisella opinnäytetyöllä pyrin kehittämään valmistuvien lastentarhanopettajakelpoisuuden saavien opiskelijoiden ja työelämään pyrkivien valmiutta päiväkotityöhön. Opinnäytetyö liittyy ammatilliseen kehittymiseeni pitkälti sitä kautta kun itselläni ei ollut juurikaan kokemusta päiväkotityöstä ja toimintatuokioiden järjestämisestä ennen pedagogista harjoittelua. Mukana opinnäytetyössäni on Päärnäisten päiväkotit, jossa toteutin askartelu-, liikunta- ja piirihetkituokion käytännössä.

Produktion tuotoksena on työkalupakki päiväkotielämään, joka liittyy eri vuodenaikoihin. Työkalupakissa on askarteluohjeita, leikkejä, lauluja ja liikuntaa ensisijaisesti 3–5-vuotiaille lapsille, mutta niitä voi käyttää soveltuvin osin myös nuoremmille. Työkalupakki kokonaisuudessaan on tämän raportin lopussa liitteenä 2.

Leikki ja laulu ovat olennainen osa lapsen arkea. Toiminnan kautta lapset oppivat muun muassa kokeilemaan, kuuntelemaan ja tuntemaan. Laulun, leikin ja liikunnan merkityksestä ja tärkeydestä lapsen kehitykselle sain idean opinnäytetyölleni. Ajatus tuli myös päiväkotiharjoitteluni ohjaajalta. Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda työkalupakki, jonka sisältämiä harjoitteita opiskelijat voisivat kokeilla käytännössä ja niiden avulla harjoitella toimintatuokioiden ohjaamista. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös kehittää omaa osaamistani. Opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuus on päiväkodin toimintatuokioissa, ne ovat aina ajankohtaisia ja työkalupakin vuodenaikoihin liittyminen tekee tuokioista ympäri vuoden ajankohtaisia. Myös se, että toteutin toimintatuokioita pienryhmässä, tuo ajankohtaisuutta.

Aloitan opinnäytetyöni varhaiskasvatuksen taustatiedoilla ja työelämätahon esittelyllä. Tämän jälkeen kerron opinnäytetyöni taustasta ja teoriaperustasta, joiden jälkeen tulevat prosessikuvaus ja yhteenveto.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on pienen lapsen elämässä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kehitystä, kasvua ja oppimista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 11). Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Varhaiskasvatus on muun muassa tavoitteellista ja suunnitelmallista yhteistoimintaa. Varhaiskasvatuksen keskeisenä voimavarana on ammattitaitoinen henkilökunta. Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa keskeistä on, että koko kasvatusyhteisöllä on vahva ammatillinen tietoisuus ja osaaminen. Varhaiskasvatusta järjestetään muun muassa päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat. Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja pohjautuu keskeisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Varhaiskasvatuksen kasvatuspäämääriä ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Varhaiskasvatuksen tärkeänä tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, sillä kun lapsi voi hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät kehittymisen, kasvun ja oppimisen edellytykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11–15.)

2.1 Varhaiskasvatuksen taustaa

Pohjaa suomalaiselle varhaiskasvatukselle on luonut vuonna 1973 voimaan tullut laki lasten päivähoitosta. Lasten päivähoito tarkoittaa lain mukaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Lain mukaan kunnan on järjestettävä lasten päivähoitoa sinä vuorokauden aikana, kun sitä tarvitaan ja hoitopaikan on oltava jatkuva sekä lapsen kasvatukselle ja hoidolle sopiva. Tavoitteena päivähoitolla on päivähoitossa olevien lasten kotien kasvatustehtävän tukeminen ja lapsen persoonallisuuden tasapainoisen kehityksen edistäminen yhdessä kotien kanssa. (Laki lasten päivähoitosta 1973.) Lain lisäksi varhaiskasvatusta säätelevät monet määräykset, asetukset, sopimukset ja ohjeet (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 88–93). Päivähoito kuuluu

sosiaalihuoltoon eli se on osa sosiaaliturvaa. Päivähoidon toteuttamiseksi on laadittava palveluiden järjestämisestä palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma yhdessä asiakkaan kanssa. Päivähoidon tavoitteena on yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallista ja tasapainoista kehitystä sekä tukea vanhempia heidän kasvatustyössään. Päivähoidon tulee tarjota lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 88–91.)

Päiväkodin toiminta perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (VASU). Valtakunnallisen suunnitelman lisäksi jokaisen päiväkodin on tehtävä oma varhaiskasvatussuunnitelmansa. Varhaiskasvatussuunnitelman avulla pyritään edistämään varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet ohjaavat kaikkia toimintamuotoja yhteiskunnan järjestämässä ja valvomassa varhaiskasvatuksessa. Kasvatuksen perinteinen tehtävä on pyrkiä kehittämään entistä parempaa yhteiskuntaa ja maailmaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8.) Usein päivähoiton toiminta-ajatuksena on lapsilähtöisyyden ja yksilöllisyyden huomioiminen ja tätä kautta lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen. Päivähoitossa päivä rakentuu leikistä, liikunnasta, ruokailusta, levosta ja toimintatuokioista, joilla luodaan eväitä lasten kehitykselle ja kasvulle. Tärkeää suunnitellussa päivärakenteessa on se, että tilanteen mukaan niissä tulee joustaa lapsilähtöisesti.

Tärkeänä osana varhaiskasvatusta on myös kasvatuskumppanuus eli varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kiinteä yhteistyö. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus. He myös ensisijaisesti tuntevat lapsensa parhaiten. Henkilöstöllä taas on koulutuksensa mukanaan tuoma ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden luomisesta. Kasvatuskumppanuus on lapsen tarpeista lähtevää, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen oikeuksien ja edun toteuttaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

2.2 Varhaiskasvatuksen orientaatiot

Lapset oppivat koko ajan erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa lapset ovat aktiivisia oppijoita ja käsittelevät tietoa käsite rakenteidensa avulla. Lapsen varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat orientaatioiden varaan, joita ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Orientaation käsitteellä painotetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy esimerkiksi ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia asioita. Kullakin orientaatiolla on omat luovuuden ilmentämisen keinonsa, omat mielikuvituksen harjaannuttamisen menetelmänsä ja omat ratkaisumallinsa toiminnan suuntaamiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 26-27.)

Matemaattinen orientaatio pitää sisällään muun muassa vertaamista, luokittelua, päättelystä ja laskemista, luonnontieteellinen havainnointia, tutkimista, kokeilemista, syysuhteita, myös vuodenajat menevät tähän orientaatioon. Historiallis-yhteiskunnallisessa perinneleikit ovat yksi kohta. Esteettinen orientaatio pitää sisällään kauneuden, harmonian, melodian, rytmin ja tyylin, eettinen taas oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen, oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, kunnioituksen, vapauden sekä turvallisuuden ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio hiljaisuutta, kyselyä, ihmettelyä ja pohdintaa. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 19.)

Eri orientaatioiden aiheet, sisällöt ja ilmiöt liitetään lasten lähiympäristöön, arkeen ja kokemuksiin niin, että lapset voivat tehdä ilmiöistä havaintoja ja muodostaa omia käsityksiään. Varhaiskasvatuksessa lapsi ei opiskele eri orientaatioiden sisältöjä tai oppiaineita eikä lapsille aseteta suoriutumista vaatimuksia. Sen sijaan orientaatiot muodostavat varhaiskasvatuksesta vastaavalle henkilökunnalle kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä aikuisten tulee tarjota lasten ja lapsiryhmien toimintaa ja oppimista varten. Kieli on kommunikaation ja vuorovaikutuksen väline kaikkien orientaatioiden alueilla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 26-27.)

2.3 Työelämätaahon esittely

Opinnäytetyössäni mukana on Päärnäisten päiväkodi, jossa toteutin muutaman toimintatuokion käytännössä. Päiväkoti sijaitsee Porissa samassa pihassa terveyskeskuksen ja kaupunginsairaalan kanssa lähellä keskustaa. Päiväkoti on perustettu vuonna 1981 ja sen tilat ovat kodikkaat ja mahdollistavat hyvin toiminnan. Sisäliikuntaa varten Käppärän koulun liikuntasali on välillä varattavissa. Päärnäisten päiväkodissa on viisi lapsiryhmää, pienten ryhmät Haitulit ja Keijula, 3–5-vuotiaiden ryhmä Peikkola sekä pienryhmät Menninkäiset ja Päivänsäteet. Haitulit ja Keijula sijaitsevat alakerrassa, kuten myös keittiö ja johtajan toimisto, muut osastot ovat yläkerrassa. Porin palveluliikelaitos vastaa päiväkodin ruoka-, siivous- ja kiinteistöhoidosta. Lasten kasvuympäristönä päiväkodi on virikkeellinen. (Päärnäisten päiväkodin i.a.)

Päärnäisten päiväkodin toiminta-ajatuksena on tarjota turvallinen, lämminhenkinen ja jatkuva kokopäivähoito alle kouluikäisille lapsille. Toiminnan perustana on lapsilähtöisyys. Yhteiskunnallisena tehtävänä on mahdollistaa vanhempien työssäkäynti sekä tukea heitä lasten kasvatuksessa. Kasvatuspäämäärinä ovat arvoperusta ja hyvinvoiva lapsi. Tavoitteena on antaa mahdollisimman lämminhenkistä hoitoa ja huolenpitoa lapsille. Päätoimialana on lasten hoito, kasvatusta ja opetus. Kasvatuksessa huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevat lapset. Varhaiskasvatuksen toteutus tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen, taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen sekä kielellisen ilmaisun ja kommunikoinnin kautta. Päiväkodin varhaiskasvatusympäristö on lapsen ikätasoon sopiva. Tilajärjestelyillä voi vaikuttaa toiminnan kehittävyteen ja luovuuteen sekä työskentelyn rauhallisuuteen ja turvallisuuteen. (Päärnäisten päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma.)

3 PRODUKTION TAUSTA

Opinnäytetyöprosessin alussa en ollut vielä varma siitä, millaisen opinnäytetyön lopulta tulisin tekemään. Produktio tuntui jotenkin vaikealta, mutta halusin kuitenkin tehdä opinnäytetyön portfoliotyyppisesti. Halusin myös tehdä opinnäytetyön toiminnallisena. Tiesin, että opinnäytetyö tulisi olemaan toiminnallinen, sillä työkalupakkiin tulevia tuokioita tuli testata käytännössä. Idea opinnäytetyöhöni tuli päiväkotiharjoitteluni ohjaajalta, mutta kehittämishankkeelle ei ollut tarvetta. Päädyin produktiin, sillä halusin tehdä jotain, mistä olisi hyötyä päiväkotiin suuntaaville opiskelijoille. Lastentarhanopettajan virkakelpoisuus rajasi ympäristöä, jossa toteuttaisin produktion. Työkalupakin avulla sain yhdistettyä lasten kanssa toimimisen ja hyödyn opiskelijoille. Toimintatuokioiden järjestäminen helpottui, kun sain yhteistyökumppaniksi Päärnäisten päiväkodin.

Työelämätahon valintaan vaikutti se, että olin suorittanut kymmenen viikon pedagogisen harjoittelun Päärnäisten päiväkodissa ja myös idea opinnäytteelle tuli sieltä. Näin päiväkodin toimintatavat, aikuiset ja ryhmän, jossa pidin toimintatuokioita, lapset olivat minulle tuttuja entuudestaan. Myös toimintatuokioiden suunnittelu oli helpompaa, kun tilat olivat tuttuja. Toimintatuokioita pidin kahdessa ryhmässä, samassa jossa suoritin harjoitteluni sekä pienryhmässä, jossa olen tehnyt sijaisuutta. Toimintatuokiot oli tarkoitettu 3–5-vuotiaille lapsille ja näissä ryhmissä oli tähän ikäluokkaan kuuluvia lapsia. Toisessa ryhmässä lapsia on yhteensä 27, joten jaoin heidät pienempiin ryhmiin toimintatuokioihin. Toinen ryhmä taas on 14 lapsen pienryhmä, mutta heidänkin kanssaan toimin pienemmissä ryhmissä, sillä ryhmä on haastavampi. Yhteistyötä tein ryhmien varhaiskasvattajien kanssa, ja he myös seurasivat tuokioita. Päiväkoti opinnäytetyön toteutusympäristönä oli hyvä, sillä näin pääsin vaikuttamaan muun muassa ryhmäkokoon ja materiaaleihin. Produktion tavoitteena oli siis luoda materiaalikansio päiväkotiin suuntaavien opiskelijoiden avuksi.

4 TEORIAPERUSTA

Lapsuus on elämän kallisarvoisinta oppimisen ja kehityksen aikaa (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003,12). Kehityksessä on laajan ymmärtämisen ongelma, jota on pyritty ratkaisemaan käsitteillä yleiset valmiudet, psykologinen ikä ja kehityksen sosiaaliset tilanteet. Yleisillä valmiuksilla tarkoitetaan oppimisen ja kehityksen myötä syntyviä uusia mahdollisuuksia. Tässä ajattelumallissa pyritään syventämään lapsuuden oppimiskokemuksia. Yleisiä valmiuksia ovat muun muassa persoonallisuus ja mielikuvitus. Psykologisella iällä tarkoitetaan kehityksen kokonaisuutta. Kehityksen sosiaaliset tilanteet taas tarkoittavat aikuisten ja lasten välisiä suhteita. (Karvonen ym. 2003, 27-29.)

Lapsen sosiaalinen, emotionaalinen ja persoonallinen kehitys sekä moraalinen ja henkinen kehitys ovat kaikki yhteydessä varhaislapsuuteen. Varhaislapsuudessa syntyy näkökulmia lapsen kehitykselle muun muassa leikistä, vuorovaikutuksesta ja kulttuurista. Huolellinen suunnittelu on tärkeää näiden näkökulmien kehittymiselle ja myöhemmälle oppimiselle. Myös kasvattajan havaintokyky on tärkeässä asemassa lapsen kehityksessä. (Brooker & Broadbent 2007, 65.)

Lapsen kasvua säätelevät perintötekijät, ravitsemus sekä hormonaaliset tekijät. Lapsen tasapaino kehittyy vähitellen vartalon ja raajojen lihasvoiman lisääntymisen ja liikkumisen avulla. Tuntoaistin kautta lapsi saa tietoa ympäristön ja siinä olevien esineiden laadusta. Kosketusaistin kautta lapsi hahmottaa ääriviivansa. Kosketusaistin kautta välittyvä turvallisuuden tunne on lapsen kehitykselle erittäin tärkeä. Kuuloaisti kehittyy ennen syntymää, se auttaa lasta kehittämään kommunikointiaan puhekielen välityksellä. (Numminen & Sääkslahti 2010, 3-9.) Psykkinen ja fyysinen kehitys muodostavat saumattoman kokonaisuuden, ja vaikeudet kummalla tahansa alueella voivat heijastua toiseen. Lapsen kehitys tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja inhimillinen kehitys ei ole mahdollinen ilman vuorovaikutusta ja hoivaa. (Svartsjö & Hellsten 2004, 12.)

4.1 3–5-vuotiaiden lasten kehitys

Motoriset perustaidot ja havaintomotoriset taidot ovat tiedollisen kehityksen välineitä, joiden avulla lapsi hakee vastauksia ja merkityksiä muun muassa erilaisiin kysymyksiin. Monipuolinen ja suunnitelmallinen liikuntakasvatus on hyvä tapa ennaltaehkäistä mahdollisten oppimisen ongelmien syntymistä. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 14.) Motoriset perustaidot voidaan jakaa tasapainotaitoihin, välineenkäsittelytaitoihin ja liikkumistaitoihin. Motoristen perustaitojen riittävä oppiminen on pohja sekä elämän fyysisistä haasteista selviytymiselle että myöhemmälle aktiivisuudelle liikunnassa. Motorinen kehitys tarkoittaa jatkuvaa liikuntataitojen oppimisprosessia. Lasten motorisessa kehityksessä on tärkeää huomata, että kehityksen muutokset tapahtuvat geenien ennalta määrittämän järjestyksen mukaan, mutta lasten kehitysnopeudessa on eroja. 3–6-vuotiaiden motorisen kehityksen vaihe on motoristen perustaitojen omaksumisen vaihe, joka on keskeinen, sillä sen aikana lapset omaksuvat suurimman osan motorisista perustaidoista, mikäli heillä on mahdollisuus niiden harjoitteluun. (Jaakkola 2014, 13-15.)

Kognitiiviset taidot tarkoittavat tiedollisia taitoja. Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan havaitsemisen, ajattelun, muistin ja kielen kehitystä. Kehitys etenee vaiheittain niin, että seuraavaan vaiheeseen siirtyminen edellyttää edellisen vaiheen sisäistämistä. Lapsen kehityksen alkuvaiheessa havaitseminen on yhteydessä motoristen taitojen oppimiseen. Ajattelu on mielessä suoritettua tiedon käsittelyä, jonka avulla lapsi ohjaa ulkoista käyttäytymistään ja säätelee omia psyykkisiä toimintojaan. (Numminen & Sääkslahti 2010, 10-11.) Kielen kehittyminen liittyy vahvasti muuhun lapsen kognitiiviseen kehitykseen. Lapsen kieli kehittyy koko ajan ja se on yhteydessä myös puheen kehitykseen. (Nurmilaakso 2011, 31-33.) Kielen oppimisen jälkeen lapsen on helpompi jäsentää kokemuksiaan ja havaintojaan. Kielellä on keskeinen sija lapsen kehityksessä, sillä kielellisen palautteen avulla lapsi oppii suunnittelemaan ja säätelemään toimintaansa. (Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2003, 46.)

4.2 Leikin merkitys kehitykselle

Leikki ei aina näy ulospäin, eikä se vaadi erillistä paikkaa. Leikki on siellä, missä on pää, innostus ja mielikuvitus. (Järnefelt, Niskala & Vasko 2014, 7.) Leikki on lapsen työtä, jossa lapsi näyttää toiveitaan, purkaa tunteitaan ja yrittää päästä peloistaan. Leikki on lapsen luontainen tapa oppia ja leikissä yhdistyvät kaikki kehityksen piirteet. Vapaa leikki on antoisinta lapsen mielikuvituksen kehittymisen kannalta, mutta ohjattuakin leikkiä tarvitaan. (Koivula 2004, 44.) Leikki on välttämätöntä lapsen kehitykselle ja se kuuluu kaikille. Lapsen leikki on ratkaisevaa hänen psykologiselle kehitykselleen. Leikkiä on myös vaalittava ja pidettävä arvossa koko lapsuuden ajan. Lasten on omaksuttava älyllinen oppiminen leikin avulla ja oppiminen tapahtuu jäljittelevän leikin kautta. Jäljittelevä leikki edistää lapsen myöhempää oppimista. Tärkeä huomio päiväkodin kasvatustyössä on se, että leikki itsessään on oppimista. (Heckmann 2014, 29-35.) Aikuiset pyrkivät usein muokkaamaan ja ohjaamaan leikkiä. Kuitenkin aito leikki on omaehtoista ja itseohjautuvaa, eikä sillä ole aikuisen näkökulmasta vakavaa päämäärää. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan (2005, 20) lapset eivät leiki oppiakseen, mutta oppivat leikkiessään. Leikkiminen on lapselle luontainen tapa toimia ja ajatella. Lapselle ominainen tapa vahvistaa hänen hyvinvointiaan ja käsitystä itsestään. Lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea kuulemaansa, näkemäänsä ja kokemaansa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20-21.) Paras keino synnyttää lapsessa aito oppimisen halu ja into on tehdä leikki ja lapsen oma kokeilu mahdolliseksi (Karvonen ym. 2003, 18). Leikissä lapsi sulauttaa uusia kokemuksia aiempiin tietorakenteisiinsa (Himberg ym. 2003, 62).

Leikki on välttämätöntä lapsen kehitykselle, niin sosiaaliselle, emotionaalille kuin kognitiiviselle. Lapsen leikkiessä kehittyy muun muassa kieli, syy-seuraus- ja luova ajattelu, ongelmanratkaisutaito sekä kyky erottaa ulkoinen todellisuus leikistä. Leikkiessään lapsi oppii esineiden käsittely- ja toimintatapoja, yhteistoimintaa ja sääntöjä sekä tunteiden säätelyä. Leikki voi parantaa lapsen luottamusta itseensä ja omiin kykyihinsä. Leikki opettaa ymmärtämään sosiaalista vuorovaikutusta, moraalialia ja arvoja sekä vastaanottamaan empatiaa toisilta leikkijöiltä. Toiminta ja tekeminen ovat arkipäivän terapiaa. Leikki on lapsen tapa sopeutua itsestä ja ympäristöstä tuleviin

paineisiin sekä etsiä niille luovia ratkaisuja. Leikissä lapsi voi harjoitella erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa. Lapsen innostusta oppia ja omaksua leikinomaisesti voidaan hyödyntää, kun opetetaan hänelle esimerkiksi arjen toimia, tietoja tai hyviä tapoja. Leikkien oppiminen on iloista ja elämänläheistä. Se luo myönteistä asennoitumista tiedon hankkimiseen ja tutkimiseen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.)

Aluksi lapsen leikit ovat harjoitteluleikkejä, joissa tärkeää on toiminta, ei tulos. Sen jälkeen leikki muuttuu kuvitteluleikiksi, josta taas leikki kehittyy sääntöleikiksi. Aluksi lapsi leikkii yksin, sitten tulee rinnakkaisleikit, joiden jälkeen leikitään sivuavia leikkejä eli otetaan jo kontaktia. Yhteisöleikit onnistuvat vasta noin viiden vuoden iässä. (Himberg ym. 2003, 62.) Leikin kehitys etenee esivaiheista ja esinetoiminnoista varsinaiseen leikkiin, jossa lapsi nimeää roolinsa ja alkaa toimimaan roolin ohjaamalla tavalla (Helenius & Korhonen 2011, 74). Vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa lapsi omaksuu sosiaalista kanssakäymistä. Terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan omaava lapsi oppii muiden kanssa toimiessaan ja leikkiessään huomioimaan muita säätelemällä sekä tunteidensa ilmaisua että omaa toimintaansa. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 14.)

4.3 Musiikin merkitys kehitykselle

Musiikillisella varhaislapsuuden kasvuympäristöllä on yhteyksiä lapsen kielen ja aivojen kehitykselle. Varhaisella musiikkikasvatuksella on keskeinen merkitys lapsen kielen oppimiselle ja kehitykselle. Kielellinen ja musiikillinen kehitys ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa myös siksi, että musiikilla ja puhutulla kielellä on paljon yhteisiä ominaisuuksia. Erityisesti laulaminen on yhteydessä lapsen kielelliseen kehitykseen. (Ruokonen 2011, 62.) Tästä syystä 3–5 -vuotiaiden lasten musiikillinen ja kielellinen kasvatus on tärkeää. Musiikin ja kielen yhteistyö siis kehittää lasta. Kun kielen kehityksen perusta on luotu, musiikilla voidaan edistää lapsen kielellistä kehittymistä. 3–5 -vuotiaan lapsen musiikkikasvatuksessa kehitetään muun muassa lapsiryhmän kykyä leikkeihin ja lauluihin. Varhaiskasvatuksen musiikillisella esiopetuksella on merkitystä koulunsa aloittavan lapsen kirjoittamaan ja lukemaan oppimisille. Musiikki kehittää myös sanallista muistia. (Ruokonen 2011, 68-69.) Lauluilla ja loruilla tuetaan

liikkeen rytmiä ja samalla lapsi kehittää kielellistä tietoisuuttaan, laulut ja lorut auttavat myös oikean hengitysrytmin löytymisessä (Karvonen 2000, 14).

4.4 Liikunnan suositukset ja laatu

Lapsella on sisäinen tarve liikkua. Lapsi tarvitsee liikuntaa, sillä se on edellytys hänen normaalille kasvulleen ja kehitykselleen. Lasten normaali motorinen kehittyminen vaatii päivittäisiä mahdollisuuksia harjoitella liikkumista. Lapsi tarvitsee terveytensä tueksi fyysistä aktiivisuutta, jota on liikkuminen ja leikkiminen. Fyysinen aktiivisuus ennaltaehkäisee monia sairauksia, esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Reipasta ja hengästyttävää liikuntaa tulisi päivittäin harrastaa vähintään kaksi tuntia päivässä. Tämä koostuu pienten lasten kohdalla 5–10 minuutin pätkistä arjen tempuissa. 3–6-vuotiaiden lasten liikunnan kokonaismäärästä suurin osa muodostuu lasten omaehtoisesta liikunnasta. Aikuisen roolina on huolehtia, että lapsella on useita mahdollisuuksia liikkua monipuolisesti ja järjestää tavoitteellista liikuntaa päivittäin. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005, 9-11.)

Taitojen kehittymisen turvaamiseksi lapset tarvitsevat liikuntaa päivittäin. Tärkeää lasten liikuntakasvatuksessa on, että lapsen annetaan liikkua mahdollisimman paljon, vähennetään toiminnan kannalta tarpeetonta aistiärsytystä ja että lasta kannustetaan ja rohkaistaan. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 13–15.) Varhaiskasvatuksessa liikunnan olisi hyvä olla monipuolista ja sen tulisi keskittyä erityisesti motoristen perustaitojen harjoittamiseen (Jaakkola 2014, 17). Liikunnan kautta lapsi alkaa muodostaa kehonkuvaansa, minkä kautta taas minäkuva muodostuu.

Liikuntakasvatusta voidaan pitää erityisen merkittävänä toimintaympäristönä auttaa oppimisvaikeuksista kärsiviä lapsia, sillä nykytutkimustiedon mukaan liikunnalla on merkittävä yhteys aivojen kehittymiseen ja koulussa menestymiseen (Jaakkola 2014, 18). Liikuntakasvatuksen tavoitteena on ensisijaisesti edistää lapsen fyysistä ja motorista kehitystä sekä tukea oppimista ja muuta kehitystä. Pyrkimyksenä on kokonaispersoonallisuuden kehittäminen. Taidon kehittyessä lapsen liike alkaa tulla tutummaksi ja lapsi pystyy liittämään siihen puhetta tai muuta toimintaa. (Karvonen 2000, 13.)

5 PROSESSIKUVAUS

Toiminnalliset menetelmät antavat paljon mahdollisuuksia. Vaikeiden asioiden läpi käyminen on helpompaa esimerkiksi kuvien avulla. Ihmiset myös oppivat paremmin toiminnallisten menetelmien kautta, sillä ollessamme toiminnallisia, tuotamme itsellemme elämyksiä, jotka vaikuttavat aistiemme kautta muun muassa käyttäytymiseemme ja tunne-elämäämme. Toiminnalliset menetelmät ovat hyviä myös itse tekemisen kautta oppimisessa. (Aalto 2000, 149.) Toiminnallisten menetelmien kautta voi oppia uutta myös itsestään. Toiminnallisina menetelminä esittelen liikuntaa, musiikkia ja askartelua.

Produktion tuotoksena oli työkalupakki (LIITE 2), jonka askarteluja, liikuntaa ja piirihetkiä kokeilin mukaillen käytännössä. Valitsin työkalupakkiin harjoitteita ja toimintaa vuodenaikoihin liittyen, sillä halusin oppaasta löytyvän jokaiseen toimintakauteen vinkkejä päiväkodin tuokioihin. Valitsin työkalupakkiin loruja, lauluja ja riimejä, koska perinteiset lorut ja sadut ovat ehkä vähän katoamassa ja suomalainen kieli ja kulttuuri kansainvälistymässä. Jokaiseen vuodenaikaan valitsin kaksi askartelua ja viisi liikuntaharjoitetta sekä yhden toimintahetken, jotka mielestäni sopivat hyvin kyseisiin vuodenaikoihin. Tämä oli haastavaa, sillä materiaalia ja ideoita olisi ollut laajemminkin, mutta raja piti asettaa niin, ettei työkalupakista tulisi liian laajaa. Lisäksi työkalupakkiin tuli perinteisiä hippaleikkejä sekä piirihetkille sopivia leikkejä.

Halusin laittaa työkalupakkiin myös kuvia askarteluista, tärkeistä tarvikkeista ja toiminnoista havainnollistamiseksi ja visuaalisen ilmeen värittämiseksi. Työkalupakin loppuun tuli lähteitä tuokioiden suunnittelun tueksi ja vinkeiksi. Askarteluiksi valitsin melko yksinkertaisia ja helppoja vaihtoehtoja, jotta työkalupakkia voitaisiin hyödyntää myös pienten lasten kanssa. Valitsin tavallisen leikkaamisen lisäksi myös harjoitteita, joissa materiaalina on muutakin kuin paperia ja jota muun muassa revitään. Toiminnoiksi tuli myös maalaamista, näin askarteluihin tuli vaihtelua. Askarteluihin tuli laajoja liikkeitä kaipaavia ja pikkutarkkaa työtä vaativia harjoitteita. Tärkeänä pidin sitä, että työkalupakkiin tuli myös sellaisia harjoitteita, joissa lapset saavat käyttää omaa ideointia valmiiden mallien lisäksi. Valitsin myös sellaisia askarteluja, joita voisi hyödyntää leikeissä tai peleissä.

5.1 Suunnittelu

Jotta varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja lapsen kasvua sekä kehitystä tukevaa, tulee toiminnan monipuolisuus ja lapsilähtöisyys varmistaa huolellisella suunnittelulla (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 16). Ohjatun toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana ovat lasten ikä- ja kehitystaso, toiminnan tavoitteet sekä lasten kiinnostuksen kohteet (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 172–172). Lasten kehitystaso määrittää onnistuneen ohjaamisen edellytykset. Kehitystaso voidaan määrittellä erikseen motoriselle, kognitiiviselle ja sosioemotionaaliseen kehityksen osa-alueelle. Ohjaajan oleellisimpia taitoja on se, että hän pystyy muun muassa muokkaamaan ja soveltamaan harjoitteita, leikkejä ja ympäristöä (Jaakkola 2014, 11).

Toimintatuokioita aloin suunnitella alkusyksyllä 2014. Ideointiin käytin apuna kirjallisuutta ja materiaalia, jota on kertynyt minulle vuosien varrella. Materiaalia etsin lisäksi liittyen toimintatuokioihin asettamiini tavoitteisiin, esimerkiksi lasten motoriikasta. Suunnittelin alustavasti tuokioille aikataulua, pitäen mielessä sen, että lasten kanssa toimittaessa tulee olla joustava. Suunnittelin toimintatuokioiden sisällön yksinkertaiseksi, jotta lapset jaksaisivat keskittyä loppuun asti. Tuokion tuli olla kuitenkin tarpeeksi pitkä, jotta tavoitteet toteutuisivat. Liikuntatuokioon suunnittelin myös muutamia lisäharjoitteita, mikäli jokin leikki loppuisi suunniteltua aikaisemmin.

Suunnittelin tuokiot siten, että kaikilla lapsilla olisi koko ajan jotain tekemistä ja yritin saada odotteluajan mahdollisimman pieneksi. Tuokiosuunnitelmissa määrittelin resurssit eli tilan- ja ajankäytön, materiaalit, välineet sekä tiedot ja taidot. Asetin tavoitteet ja pohdin etukäteen miten tuokiosta saisi myönteisen koko sen ajaksi. Tärkeää oli myös huomioida miten saisi kaikki lapset osallistumaan tuokioihin aktiivisesti oman taitotason mukaan. Suunnitteluvaiheessa tärkeänä pidin sitä, että harjoitteet olisivat tarvittaessa helposti muutettavissa, esimerkiksi helpotettavia. Ryhmän taitotasosta en tiennyt ennestään mitään, joten lähtökohtana pidin yksinkertaisesti toteutettavia ja helpohkoja harjoitteita. Suunnittelin harjoitteiksi sellaisia, jotka harjoittaisivat montaa motorista perustaitoa. Leikit olivat tasapainotaitoa ja liikkumistaitoja harjoittavia, suhteellisen helppoja, mutta silti monipuolisia.

Varhaiskasvatuksen orientaatiot muodostivat kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä minun tuli tarjota lasten toimintaa ja oppimista varten. Orientaatioista valitsin luonnontieteellisen, historiallis-yhteiskunnallisen, esteettisen ja eettisen, joihin liittyviä luovuuden ilmentämisen keinoja kävin läpi.

5.2 Taustoitus

Lapsen yksilöllinen huomiointi vaatii monipuolisia taitoja ja herkkyyttä havaita, miten kukin lapsi ajattelee ja oppii. Ammattitaitoinen kasvattaja kehittää lapsen vuorovaikutustaitoja ryhmätoiminnassa rikastuttamalla lapsen kielellisiä taitoja. Varhaiskasvattaja käyttää työssään luovan ilmaisun menetelmiä. Päivähoidossa luovuutta kehitetään taide- ja taitokasvatuksen sekä leikin keinoin. Yhdessä ne mahdollistavat muiden taidollisten, tiedollisten ja tunneälyä vahvistavien alueiden tasapainoisen kehittymisen. Taito- ja taidekasvatukseen liitetään myös musiikki- ja liikuntakasvatus. Taito- ja taidekasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille välineitä kokemusten ja elämysten vastaanottamiseen, itsensä ilmaisuun ja johdattaa lapset luovuuteen. Aikuisen tehtävä on arvostaa lapsien tekemisiä ja töitä sekä ohjata ja kannustaa heitä. Musiikkikasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille kokemuksia, herättää ja vaalia lapsien rakkautta musiikkiin sekä vahvistaa musiikillisia perusvalmiuksia. Lähtökohtana on, että musiikki kuuluu kaikille ja kaikenikäisille. Yhteinen musisointi lisää lapsen itsetuntemusta ja parantaa hänen kykyjään toimia ryhmässä. Musiikki ja laulu kuuluvat päivähoitopäivään. Lauluun ja musiikkiin voi yhdistää myös liikunnan. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 160–171.)

Liikuntakasvatuksella on kaksi päätehtävää, jotka ovat kasvattaminen liikunnan avulla ja kasvattaminen liikuntaan. Liikunnan avulla kasvattaminen tarkoittaa sitä, että liikunnan avulla opetetaan esimerkiksi sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja. (Jaakkola 2014, 18.) Juuri liikunnan avulla kasvattaminen oli yhtenä tavoitteenani liikuntatuokion järjestämisessä. Tavoitteena oli myös mukava yhdessä tekeminen, sillä yhteiset leikit ovat lapselle psyykkisesti hyvin tärkeitä. Musiikin tulee kuulua varhaiskasvatuksessa olennaisesti lapsen jokaiseen päivään. Leikeillä, lauluilla ja loruilla luodaan yhteisöllisiä

hetkiä päiväkodin arkeen. (Ruokonen 2011, 69.) Tästä syystä halusin piirihetkelle yhdeksi osaksi laulua. Musiikki kuuluu keskeisesti leikki-ikäisen lapsen päivään ja kehittää lasta. Tärkeä tavoite tuokioissa oli myös lapsilähtöisyys.

Lasten liikunnan ohjaamiseen soveltuvia opetustyyliä ovat komentotyyli, harjoitustyyli, ohjattu oivaltaminen, ongelmanratkaisutyyli ja lasten omat esitykset. Näitä tulee käyttää monipuolisesti ja vaihdellen. Joiltakin osin voi jo tuokiota suunnitellessaan päättää mitä tyyliä käyttää, mutta ohjaustyyli liittyy aina tilanteeseen ja ryhmän tasoon. Yhteenvetona ohjaustyyleistä voisi sanoa, että ohjaajan on houkuteltava lapsi harjoittelemaan ja oivaltamaan sekä olla lapsen käytettävissä ohjaustilanteissa. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005; Pulli 2001, 46.)

Kaikki sellainen tekeminen, jonka lapsi kokee hauskaksi on hyvästä. Myös se, jos lapsi ei halua lopettaa on hyvä merkki. Lasten liikunnan suunnittelun tulisi pohjautua liikuntataitojen havainnoinnille, näin tehty suunnitelma palvelee koko ryhmää paremmin (Pulli 2001, 53).

5.3 Toteutus

Kuusiaskarteluun (LIITE 2) hankin itse materiaalit, ruskeaa ja vihreää pahvia. Toimintatuokion pidin 3–5-vuotiaiden osastolla ja parikymmentä lasta osallistui tuokioon pienissä ryhmissä. Otin tuokioon muutaman lapsen kerrallaan, jotta pystyin tarkkailemaan leikkaamista ja auttamaan niitä, jotka apua kaipasivat. Pienissä ryhmissä halusin askarreltavan myös siksi, että mielekkäiden asioiden yhdessä tekeminen kehittää sosiaalisia taitoja (Heckmann 2014, 13). Valitsin askarteluksi leikkaamistehtävän, sillä se kehittää lasten kädentaitoja. Kuusiaskartelu sopi hyvin talvi- ja luontoteemaan.

Liikuntatuokioon otin alkulämmittelyksi Eläimen tavalla liikkuminen (LIITE 2) -harjoituksen ja leikeiksi Tuo minulle -leikin, jossa eri liikkein piti tuoda ohjaajalle eri värisiä esineitä, esimerkiksi punainen lusikka hyppien. Tuo minulle oli muunnos Kosketa-leikistä (LIITE 2). Lisäksi leikkinä oli Jäätynet hernepussit (liite 2). Liikuntatuokion lopuksi rentouduimme ensin venyttelemällä ja sen jälkeen rentoutin lapset nystyräpallohieronnalla. Liikuntatuokion valmistelut eivät vieneet kauaa ja leikit

olivat sellaisia, joihin kaikki pystyivät osallistumaan. Eläimen tavalla liikkumisessa lapset saivat myös itse keksiä eri eläinten tapoja liikkua ja lapset keksivätkin hyviä liikkeitä ja eläimiä. Lisäharjoitteiksi valitsin pää, olkapää, peppu, polvet -leikin ja jos sul lysti on -leikin, sillä ne olisivat olleet helppoja toteuttaa lisääktiviteettina tai silloin, jos olisi tarvinnut pikaisesti vaihtaa suunnitelmaa kun jokin leikki ei olisi toiminutkaan suunnitellusti.

Valitsin liikuntatuokioon sellaisia osia, jotka herättäisivät lapsissa positiivisia kokemuksia. Halusin jättää kilpailulliset leikit kokonaan pois, sillä tutkimusten mukaan kilpailu on haitallista ihmisen hyvinvoinnille mikäli hänen liikuntataitonsa tai kokemuksensa niistä ovat heikkoja (Jaakkola 2014, 19). Tavoitteena oli myönteisen minäkuvan vahvistaminen ja vahvuuksien löytäminen sekä hyödyntäminen.

Piirihetkelle valitsin Kim-leikin (LIITE 2), pyykkipojan piilotuksen ja leipurihiiwa - laulun laulettuna eri äänillä; normaalisti, kovaa jättiläisliikkein, hiljaa pienillä liikkeillä ja ilman ääntä normaaleilla liikkeillä. Pyykkipojan piilotus-leikissä lapset laitoivat silmät kiinni ja piilotin pyykkipojan. Tämän jälkeen silmät sai avata ja kerroin vihjeellä tasolla pyykkipoika on; lintu-korkealla, perhonen-keskitasolla ja kala-lattian läheisyydessä. Pitkään kestäneen etsinnän jälkeen annoin myös lisävihjeen eli sanoin että lämpenee, mikäli lapsi oli lähellä pyykkipoikaa ja kylmenee, mikäli hän meni kauemmas siitä. Pyykkipojan löytänyt sai tulla seuraavaksi piilottamaan kanssani pyykkipoikaa. Kim-leikki kehittää muistia, joten valitsin sen siksi yhdeksi leikiksi. Halusin myös jonkin laulun, jossa voi laulaa eri tavoin, tällä kertaa erilaisilla äänenvoimakkuuksilla.

5.4 Arviointi

Pidin tärkeänä, että toimin tuokioissa ohjaajana, joka seurasi ohjeiden mukaan toimimista ja kannusti sekä rohkaisi lapsia. Mielestäni onnistuin tässä ja sain tuokion mieluisaksi kaikille. Ajankäytössä osassa tuokioissa oli vielä parannettavaa, sillä nyt odotteluaikaa oli toisin paikoin. Erityistä huomiota vaativien lasten toimintatuokiossa suunnitelmaa piti hieman muuttaa, kun keskittyminen alkoi herpaantua, mutta muutos meni oikein hyvin.

Kuusiaskartelu meni suunnitellusti. Kävin ryhmässä kahtena päivänä pitämässä askartelutuokion pienille ryhmille, jotta jokainen ryhmän lapsi saisi tehdä oman kädenjälkensä. Suuri osa lapsista leikkasi taitavasti ja kädenjäljistä tuli hienoja. Yhden lapsen kädenjälki kaipasi hieman teippiä kun yksi sormi leikkautui vahingossa irti. Paikkailun jälkeen sekin näytti hyvältä. Tuokio meni hyvin ja lapset olivat siinä innolla mukana, vaikka pienet ryhmät tulivatkin askartelutuokioon kesken leikkien. Osa lapsista piirsi itse kädenjälkensä, suurinta osaa autoin piirtovaiheessa. Osa kaipasi apua myös leikkausvaiheessa. Mielestäni lapset osallistuivat kehitystasonsa mukaisesti tuokioon.

Kysyin lapsilta heidän mielteitään askartelusta tuokion jälkeen ja sain myös palautetta kuusiaskartelun aikana. Lapsien mielestä askartelu oli ihan kiva, joidenkin mielestä vähän vaikea, mutta heistä oli kiva että autoin tarvittaessa. Sitten kun laitoimme kaikkien tekemän pahvikäden seinälle allekkain kuusen malliin, lapset ymmärsivät mitä siitä tuli ja olivat innoissaan ja pitivät lopputuloksesta. Yksi lapsista halusi tehdä kuusen latvaan tähden ja niin teimme sen yhdessä, minä piirsin mallin ja lapsi sai leikata sen. Annoin tähden henkilökunnalle kuusen latvaan laitettavaksi vähän lähempänä joulua. Yksi lapsista ihmetteli miksi emme tehneet valkoista kuusta kun pihalla oli kerran lunta.

Henkilökunta oli arvion mukaan täysin samaa mieltä siitä, että sain lapset osallistumaan, heidän mukaansa ajankäyttö oli hallittua, toimintatuokio oli hallittu ja toimi kokonaisuutena sekä lapsen ikä ja kehitystaso oli huomioitu tuokiossa. Arvioinnin mukaan askartelu oli melko haastava, mutta lapset osasivat silti hyvin leikata. Henkilökunnan mukaan tulos oli upea ja parannettavaa ei tässä tuokiossa kuulemma ollut. Työ tuki ryhmän luontoteemaa ja lapset leikkasivat innokkaasti. Henkilökunta arveli, että askartelu oli lapsille mieluinen. (LIITE 1.)

Käytin liikuntatuokioissa eri opetustyyliä ja suosin niistä harjoitustyyliä, sillä pienryhmässä toimiessa se vaikutti parhaimmalta. Lasten liikkumisessa havainnoin heidän taitojaan ja aktiivisuuttaan. Lasten taidot olivat hyviä ja he osasivat tehdä pyydettyjä liikkeitä. Tuo minulle –leikissä lapset osasivat hyvin liikkua pyydettyin liikkein ja hakivat oikeita esineitä. Jäätyneet hernepussit -leikissä pienempien oli vaikea ymmärtää leikin ideaa ja osan lapsista oli vaikea keskittyä tekemiseen koko vaadittu aika. Osa lapsista oli kehittyneempiä kuin toiset, joten heidän kanssaan jotkin tuokion

osiot sujuivat paremmin. Osa ei ollut saanut niin paljon kokemusta liikunnasta, joten he suoriutuivat hieman heikommin.

Ryhmissä oli myös erityishuomiota vaativia lapsia, joiden kanssa piti toimia eri tavalla. Tärkeää oli tarjota kaikille hyvä kokemus ja mahdollisuus oppia lisää. Hienoa oli huomata, miten kaikki lapset olivat innoissaan tuokiosta ja osallistuivat aktiivisesti. Myös erityishuomiota vaativat lapset osallistuivat suhteellisen hyvin ja keksivät liikkumistapoja eläimille. Oli hyvä, että olin jakanut ryhmät pienemmiksi ja oli hyvä huomata, että tämän kokoinen ryhmä oli juuri sopiva kun mukana oli erityistä huomiota vaativia lapsia. Lyhensin hieman tuokion pituutta kun huomasin, että lapset alkoivat olemaan levottomia, siirryimme siis suunniteltua aiemmin loppurentoutukseen, mutta muutos meni hyvin.

Tuokio kesti noin 20 minuuttia, joten pituus oli liikuntasuosituksen asettaman tavoitteen mukainen. Lasten mielestä jumppa oli kiva ja varsinkin eläimen tavalla liikkuminen - harjoitus oli mieluinen ja lapsista oli mukavaa keksiä itse tapoja liikkua. Tuokio oli siis myös lapsilähtöinen. Tässä kohtaa roolini oli kannustaa ja rohkaista lapsia toimimaan sekä antaa mahdollisuus kaikille osallistujille kertoa oman ehdotuksensa.

Piirihetki sujui ihan hyvin. Hetki oli kuitenkin hieman levoton ja haastetta keskittymiseen loi se, että lapset joutuivat välillä hieman odottamaan. Kim-leikissä huomioin kaikki lapset niin, että jokainen sai joko piilottaa yhden poistetun esineen tai tulla arvaamaan mikä esine puuttuu. Lasten oli välillä hankala maltaa odottaa omaa vuoroaan, mutta muuten leikki meni hyvin. Helpotin arvausta niin, että annoin vihjeen esimerkiksi väristä tai koosta mikäli arvausvuorossa oleva ei keksinyt mikä esine puuttuu. Pyykkipojan piilotus oli lasten mieleen ja etsijä-vuorossa olevaa lasta autettiin vihjein ja lapset maltoivat hyvin olla kertomatta missä pyykkipoika on, mikäli joku näki pyykkipojan ennen etsijää. Leipuri hiiva-laululeikki oli lasten mieleen ja se oli heille tuttu entuudestaan myös näin eri äänillä laulettuna. Lapset saivat valita miten lauletaan seuraavaksi ja oli hyvä, että sain näin leikin lapsia osallistavaksi ja lapsilähtöiseksi. Myös pyykkipojan piilotus -leikki oli lapsia osallistava kun he saivat antaa vihjeitä tai olla piilottajia.

Työntekijöiden palautteen mukaan odotteluhetket ovat kyseisessä ryhmässä vaikeita, mutta tuokio meni silti hyvin. Lapset olivat innolla mukana laulussa ja oli hienoa miten annoin lasten päättää, vaikka välillä se onkin osoittautunut huonoksi kun joku onkin pettynyt kun toisen valinta on otettu eikä hänen. Kaikkiaan tuokio meni kuitenkin hyvin.

6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

6.1 Johtopäätökset

Johtopäätökset perustuvat omiin havaintoihini työkalupakista ja sen toimivuudesta sekä saamaani palautteeseen. Oman kokemukseni mukaan työkalupakin tuokioiden testaaminen käytännössä meni hyvin ja se oli antoisaa sekä mielekästä. Opinnäytetyön tekeminen oli siitäkin syystä mielekästä, että lasten kanssa toimiminen on aina mukavaa ja antaa paljon myös itselle. Oli mukavaa päästä toteuttamaan itse ideoimiaan ja kokoomiaan tuokioita. Lapset olivat innolla mukana toimintatuokioissa ja heidän tuotoksiaan, toimimistaan ja kehitystään oli hieno nähdä. Oli myös mukava huomata, että ohjaamistaidoissani tapahtui tuokioiden pitämisissä kehitystä.

Testaamani osiot toimivat hyvin käytännössä ja olin niihin tyytyväinen. Materiaaliapuna ja toimintatuokioiden ohjaamisen tukena työkalupakki voi hyvin tulla tarpeeseen ja ainakin se on hyvä alku esimerkiksi opiskelijoiden mahdollisten materiaalikansioiden kokoamiselle. Työkalupakissa on vielä osioita, joita en ole testannut käytännössä, joten opiskelijoille itselleen on myös haastetta toimintatuokioiden järjestämiseen työkalupakin avulla, mikäli harjoitteet eivät ole heille entuudestaan tuttuja. Työkalupakin harjoitteet sopivat käytettäväksi myös erityisryhmän kanssa ja ne ovat helposti muokattavissa.

Kysyin palautetta työkalupakista opiskelijoilta ja varhaiskasvattajilta. Palautteen avulla pyrin saamaan tietoa työkalupakin käyttökelpoisuudesta ja sisällöstä. Palautteen mukaan työkalupakki on hyvä apu ja ilmeeltään selkeä ja värikäs. On hyvä, että työkalupakissa on kuvia, ja ettei se ole vain perinteisen mustavalkoinen. Työkalupakki on toimiva ja sen avulla olisi helppo toteuttaa tuokioita.

Opinnäytetyöni onnistui kohtalaisen hyvin. Sain aikaiseksi tuotoksen, mikä on produktiolla ominaista ja tavoitteellista. Tavoitteenani oli, että opiskelijat hyötyvät opinnäytetyöstäni ja luulen, että työkalupakista on heille jotain hyötyä. Yhteistyö päiväkodin kanssa sujui hyvin ja tämän puolesta toimintatuokioiden järjestäminen oli helppoa. Toimintatuokioiden tavoitteet tuli saavutettua, muun muassa liikunnan avulla

kasvattaminen ja yhdessä tekeminen, melko hyvin. Oli hyvä, että ryhmän lapset olivat minulle entuudestaan tuttuja, näin luottamuksen rakentaminen ja yhdessä toimiminen oli helpompaa. Koin myös auktoriteettini näin paremmaksi.

Opinnäytetyö oli opettavainen kokemus, vaikka haasteitakin oli. Haastavaa oli rajata materiaalia työkalupakkiin ja valita niistä toimintatuokioihin harjoitteita. Haastavaksi osoittautui myös lähdemateriaali, sillä suuri osa löytämistäni materiaaleista oli vanhoja, ennen 2000-lukua kirjoitettuja kirjoja. Karsinkin näitä kirjoja vanhan tiedon vuoksi, vaikka tieto ei juuri tässä ajassa olisikaan vanhentunut.

Työyhteisö antoi minulle vapaat kädet toiminnan suunnitteluun. Itsenäinen työskentely sopi minulle hyvin, mutta kyselin kuitenkin henkilökunnan mielipiteitä, sillä olin paikoin epävarma. Sain kokemusta toimintatuokioiden pitämiseen ja varmuutta lasten kanssa toimimiseen. Päiväkotiharjoittelusta oli paljon apua toimintatuokioissa ja ryhmän hallinnassa ja koen, että kasvoin tämän kautta ammatillisesti melko paljon. Erytystä tukea vaativien lasten kanssa toimiminen opetti myös paljon ja heidän kanssaan toimiessani huomasin, että aina ei voi toimia täysin suunnitelmien mukaisesti. Uusien toimintamallien luomistavoite ja ajankohtaisuus täyttyivät opinnäytetyössäni ja olen siihen tyytyväinen.

6.2 Eettisyys

Sosiaalialalla eettisyys ja ihmisarvoinen kohtaaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä. Lapsen kohtaaminen on yksi tärkeimpiä asioita ohjatussa toiminnassa. Lainsäädäntö säätelee voimakkaasti sosiaalialan työtä, mutta laillisuus ei tietenkään tarkoita samaa kuin eettisyys. Ammattietiikka ohjaa valintoja kaikessa sosiaalialan työssä. (Talentia i.a.)

Tuokioiden aikana yritin huomioida jokaista lasta kysymyksillä, rohkaisemisella ja kannustamisella, tekemättä kuitenkaan heidän oloaan epämukavaksi. Huomioin kaikkia lapsia tasa-arvoisesti ja yritin antaa kaikkien osallistua toimintaan omien taitojen puitteissa, niin ettei ketään jäänyt ulkopuolelle. Sosionomin osaamisprofiilin mukaan sosionomi on laaja-alainen lapsen tilanteen näkijä, tähän pyrinkin tuokioiden aikana.

Sovin opinnäytetyöstäni päiväkodin johtajan kanssa ja tein sopimuksen opinnäyteyhteistyöstä. Keskustelin opinnäytetyöstäni ja toimintatuokioiden sisällöstä päiväkodin työntekijöiden kanssa, jotta he saisivat tietää, mitä tulen ryhmissä toteuttamaan. Työntekijöiltä ei vaadittu osallistumista tai valmisteluja tuokioita varten, muuten kuin toimintaa seuraten. Toiminnan eettisyyttä olisi lisännyt se, mikäli olisin lähettänyt lasten vanhemmille tiedotteita toimintatuokioista, joita järjestin, mutta toimintatuokiot olivat kuitenkin pienimuotoisia ja olisivat normaalistikin voineet kuulua päiväohjelmaan. En valokuvannut lapsia, ainoastaan heidän tuotoksiaan ja tuokiohetkiä, joten ajattelimme työntekijöiden kanssa, että kuvauslappua tai tiedotetta ei tarvitse vanhemmilta pyytää. Opinnäytetyössä ei ole mainintaa lasten tai aikuisten nimistä, joten eettisyys siinä suhteessakin on hyvä.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Ryttylä: My Generation.
- Brooker, Liz & Broadbent, Lynne 2007. Personal, social and emotional development: learning to be strong in a world of change. Teoksessa Jeni Riley (toim.) Learning in the early years 3-7. Lontoo: Second Edition, 29 – 61.
- Heckmann, Helle 2014. Puutarhassa: leikki on oppimista. Helsinki: Osuuskunta Ciris.
- Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2011. Leikistä kieleen. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, 70 – 75.
- Himberg, Lea; Laakso, Juhani; Peltola, Ritva; Näätänen, Risto & Vidjeskog, Jan 2003. Kehittyvä ihminen. Porvoo: WSOY.
- Jaakkola, Timo 2014. Krokotiilijuoksu ja 234 muuta toimintaideaa motoristen taitojen kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Järnefelt, Kaisa; Niskala, Meiju & Vasko, Anne 2014. Leikki viekään! Helsinki: Tammi
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Koivula, Kirsti 2004. Hyvässä hoidossa. Perhepäivähoitajan virikekirja. Forssa: Programmes KK & Co.
- Laki lasten päivähoidosta 1973/36, 19.01.1973. Viitattu 19.12.2014
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto, vanhempainnetti i.a. Leikin merkitys lapselle. Viitattu 22.1.2015
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/leikin_merkitys_lapselle/
- NuoriSuomi, liikuntaleikkikoulu 2010. Numminen, Pirkko & Sääkslahti, Arja. 3 – 4 -vuotiaiden lasten motorinen kehitys ja ohjaaminen.
- Nurmilaakso, Marja 2011. Lapsen kielen kehittyminen. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, 30 – 41.
- Porin kaupunki i.a. Päärnäisten päiväkotit. Viitattu 19.12.2014
<http://www.pori.fi/sivistyskeskus/paivakodit/paarnaistenpaivakoti/tietoapaivakodista.html>
- Pulli, Elina 2001. Opi liikkuen, liiku leikkien. Helsinki: Tammi.
- Ruokonen, Inkeri 2011. Musiikin monet kielet. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, 62 – 69.
- Svartsjö, Raili & Hellsten, Erja 2004. Lapsen varhaisen psyykkisen kehityksen erityispiirteet. Teoksessa Päivi, Pihlaja & Riitta, Viitala Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. Helsinki: WSOY, 12 – 33.
- Talentia i.a. Ammattietiikka. Viitattu 28.2.2015
<http://www.talentia.fi/tyoelamassa/ammattietiikka>
- Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:17.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. 2. tarkistettu painos. STAKES Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Varhaiskasvatussuunnitelma i.a. Päärnäisten päiväkotii. Viitattu 24.1.2015
<http://www.pori.fi/sivistyskeskus/paivakodit/paarnaistenpaivakoti/paivakodinvarhaiskasvatussuunnitelma.html>

LIITTEET

LIITE 1. Kuusiaskartelun arviointi henkilökunnalle

Arvioi 1-5 1 Täysin eri mieltä, 2 jokseenkin eri mieltä, 3 ei samaa eikä eri mieltä, 4 jokseenkin samaa mieltä ja 5 täysin samaa mieltä

1. Sain lapset osallistumaan	1	2	3	4	5
2. Ajankäyttö oli hallittua	1	2	3	4	5
3. Toimintatuokio oli hallittu ja toimi kokonaisuutena	1	2	3	4	5
4. Lapsen ikä ja kehitystaso oli huomioitu	1	2	3	4	5

Avoimet kysymykset

5. Mikä oli hyvää?

6. Missä oli parantamisen varaa?

7. Muita kommentteja

Kiitos palautteesta!

LIITE 2. Työkalupakki päiväkotielämään

Työkalupakki päiväkotielämään

Roosa-Maria Ylikoski

Opinnäytetyö Kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	32
2 KEVÄT 🌱 🌿	33
KUVAT.....	33
ASKARTELUT	34
LIKUNNAT.....	36
LUONTOPOLKU	38
3 KESÄ ☀️ 🍷	39
KUVAT.....	39
ASKARTELUT	40
LIKUNNAT.....	42
OLYMPIALAISET.....	45
4 SYKSY 🍁 🍂	46
KUVAT.....	46
ASKARTELUT	47
LIKUNNAT.....	49
ELÄINTIETOVISA.....	51
5 TALVI ❄️ 🧊	52
KUVAT.....	52
ASKARTELUT	53
LIKUNNAT.....	55
JOULUKALENTERI.....	58
6 HIPAT	62
7 PIIRIHETKET	64
8 RIIMIT	68
9 LAULUT.....	70
10 RUOKALORUJA	74
LÄHDEMATERIAALIA	75
LIITE1 LÄHTEITÄ TOIMINTATUOKIOIDEN TUEKSI.....	47

1 JOHDANTO

Tämä työkalupakki pitää sisällään askartelu-, laulu-, liikunta- ja piirihetkivinkkejä eri vuodenaikoihin liittyen. Työkalupakin avulla pyrin antamaan Sosionomi (AMK)-opiskelijoille, jotka saavat lastentarhanopettajan virkakelpoisuuden, ideoita ja valmiuksia päiväkotimaailmaan ja toimintatuokioiden pitoon. Lastentarhanopettajilla on päävastuu tuokioiden sisällön suunnittelussa, joten jonkinlainen materiaali- ja suuntaa antava apu voi olla tarpeen.

Työkalupakki on opinnäytetyöni ja siinä on mukana Päärnäisten päiväkotia, jossa toteutin muutaman toimintatuokion käytännössä. Työkalupakki pohjautuu itse pitämiini toimintatuokioihin sekä teoriaan muun muassa lasten motoriikasta, liikunnasta ja kehityksestä. Työkalupakissa on askarteluohjeita, leikkejä, lauluja ja liikuntaa ensisijaisesti 3–5-vuotiaille lapsille, mutta niitä voi käyttää soveltuvin osin myös nuoremmille.

Työkalupakkiin olen valinnut perinneleikkejä sekä muita leikkejä, ja vaikka ne on jaettu vuodenaikojen mukaan, niitä voi leikkiä milloin vain. Osa on sisällä leikittäviä leikkejä, osa taas ulkona ja jotkin vaativat enemmän tilaa leikkimiseen. Liikuntaleikkien tavoitteena on kehittää muun muassa liikkumis- ja tasapainotaitoja, kehonhallintaa ja välineenkäsittelytaitoja. Myös yhteistyötaitojen kehittäminen on yksi tärkeä tavoite. Leikit vievät viidestä kahteenkymmeneen minuuttiin ja muutamat leikeistä vaativat enemmän ennakoivaa valmistelua. Kaikki leikit ja pelit ovat muokattavissa ryhmän mukaan (esimerkiksi välineistön ja vaikeusasteen muuttaminen). Annetuista esimerkeistä voi koota omat suosikkinsa esimerkiksi liikuntatuokioon.

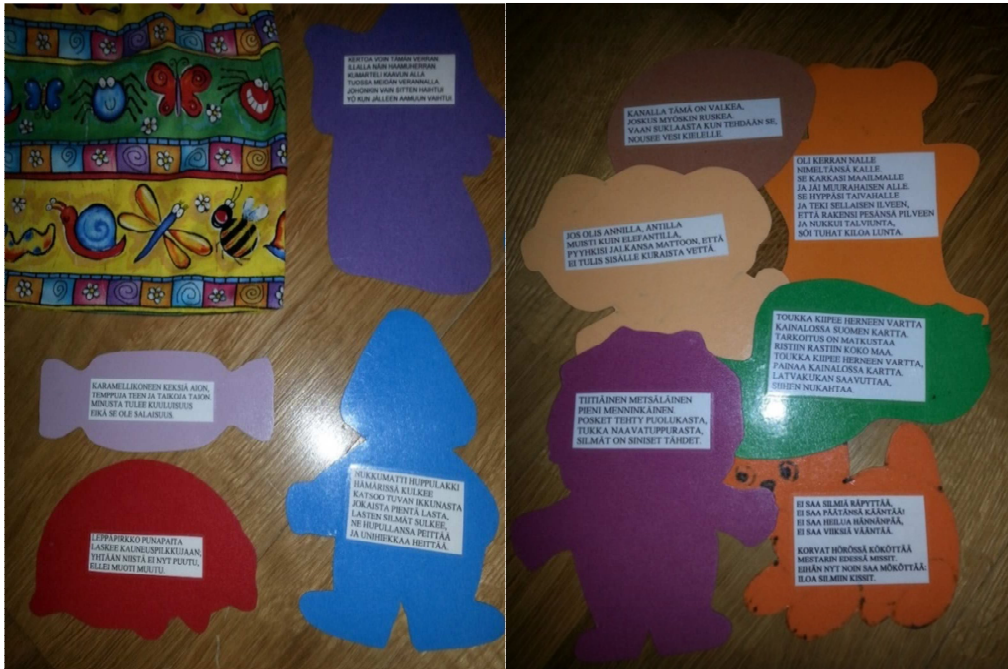
Leikki ja laulu ovat olennainen osa lapsen arkea. Toiminnan kautta lapset oppivat muun muassa kokeilemaan, havainnoimaan, kuuntelemaan ja tuntemaan. Näitä osa-alueita pyrin kehittämään työkalupakin avulla.

2 KEVÄT 🌱 🌿

KUVAT

JuniorAlias on hyvä peli
sanavaraston kartuttamiseen

Lorupussi ja lorut piirihetkiin

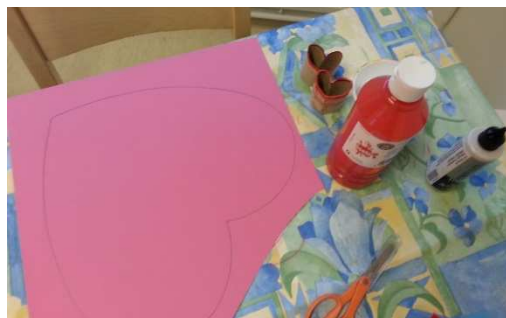
ASKARTELUT

♥-MITTARIMATO

Tarvitset:

Vaaleanpunaista, pinkkiä ja mustaa pahvia, punaista maalia, maalikipon, tyhjän wc-paperirullan, teippiä, sakset, kimalleliimaa ja kynän.

Leikkaa vaaleanpunaisesta pahvista yksi iso sydän mittarimadon pääksi ja monta hieman pienempää sydäntä vartaloksi, vartaloon myös pinkistä pahvista. Leikkaa mittarimadolle sarvet mustasta pahvista ja sarvien päihin pinkistä pahvista pienet sydämet. Leikkaa mittarimadolle pinkistä silmiksi pienet sydämet ja leikkaa niihin pienet ympyrät mustasta pahvista. Liimaa silmät ja sarvet mittarimadolle. Tee mittarimadolle suu ja koristele vartalon sydämet kimalleliimalla. Leikkaa wc-rulla kolmeen osaan, muotoile palat sydämiksi ja teippaa sydämen yläkaaret tukeviksi. Maalaa vartalon sydämiin pieniä sydämiä wc-paperirullasta muotoilluilla sydänmuoteilla. Leikkaa vielä mittarimadon vartalon jokaiseen sydämeen kaksi jalkaa mustasta pahvista. Mittarimadosta voi tehdä myös pienemmän version, esimerkiksi A4-kokoiselle paperille.

PÄÄSIÄISMUNA-ASKARTELU

Tarvitset:

Pahvia, tusseja, valkoista tapettia, höyheniä, kimalleliimaa, tyhjiä wc-paperirullia ja sakset.

Leikkaa pahvista eri kokoisia malleja. Leikkaa mallin avulla tapetista eri kokoisia pääsiäismunia. Koristele pääsiäismunat haluamallasi tavalla. Leikkaa wc-paperirullasta kapeita telineitä pääsiäismunille. Leikkaa wc-paperirullan yläpäähän vastakkain kolot, joihin pääsiäismunan saa asetettua. Koristele teline höyhenillä.

Muita kevään askarteluvinkkejä:

- ♥ Sydän-pingviini
- ♥ Äitienpäivä – Kukka, jonka sakaroihin adjektiiveja äidistä
- ♥ Pääsiäinen – Pupu, tipu, noita, rairuoho
- ♥ Vappu – Ilmapallo, serpentiini, huiska
- ♥ Sormenjälki-voikukka
- ♥ Haarukka-tulppaanit

Etsi askarteluohjeita esimerkiksi Pinterestistä suomen- tai englanninkielisillä hakusanoilla.

LIKUNNAT

TEMPPURATA LUONNOSSA

Tarvitset:

Leikissä lapset tekevät ohjaajan avustuksella ulos radan, joka sisältää esimerkiksi liikkumis- ja tasapainotaitojen liikkeitä. Ohjaaja voi antaa lasten itse keksiä liikkeitä, mutta voi puuttua suunnitteluun tarvittaessa. Tempuradassa voidaan esimerkiksi kiivetä, hyppiä eri tavoin, kieriä, tasapainoilla ja juosta. Kun rata on valmis, lapset voivat lähteä suorittamaan sitä jonossa. Esimerkiksi kannot, lätäköt, kaltevat alustat ja kivet ovat hyviä esteitä rataa.

VETTÄ KENGÄSSÄ

Leikkiin tarvitaan parillinen määrä osallistujia, vähintään kuusi. Leikki alkaa sillä, että leikkijöistä muodostetaan kaksi joukkuetta, joissa on sama määrä osallistujia. Molemmat joukkueet menevät toisistaan erilleen, niin etteivät he kuule, mitä toinen joukkue sopii. Toisen joukkueen jäsenet valitsevat ensin parinsa toisaalla olevasta joukkueesta. Tämän jälkeen toisaalla olevan joukkueen leikkijät tulevat vuorotellen kysymään joltakin toisen joukkueen leikkijöistä: ”Pääsenkö kanssasi leikkimään?”. Jos leikkijä ei ole aiemmin valittu pari, vastataan hänelle: ”Vettä kengässä!” Tällöin kyseinen leikkijä hyppii yhdellä jalalla joukkueensa luo. Jos pari on oikea, jäädytään leikkutilaan toisen joukkueen luo. Leikki jatkuu niin kauan, että kaikki löytävät parin.

HERNEIDEN POIMINTA

Tarvitset: Herneitä, pyykkipoikia, mukeja

Aluksi maahan laitetaan sopiva määrä herneitä. Kullekin leikkijälle annetaan muki ja pyykkipoika. Leikkijät yrittävät pyykkipojilla kerätä herneitä mukeihinsa. Eniten herneitä ohjaajan määräämän ajan puitteissa kerännyt voittaa.

HEDELMÄSALAATTI

Aluksi leikkijät muodostavat piirin, joka voidaan myös merkata alustaan tai muodostaa tuolien avulla. Tämän jälkeen yksi pelaaja asettuu piirin keskelle. Muut pelaajat piirtävät piirin ympärille pienen oman ympyrän, jonka sisälle he asettuvat seisomaan, tai ottavat tuoleilta oman paikan. Osallistujat nimetään hedelmiksi siten, että osa on samoja hedelmiä. Piirissä on tällöin esimerkiksi omenoita, banaaneja, persikoita ja kirsikoita. Kun piirin keskellä oleva huutaa jonkin hedelmän nimen, esimerkiksi persikka, kaikki persikat vaihtavat mahdollisimman nopeasti paikkaa keskenään. Piirin keskellä oleva pyrkii tällöin varastamaan jonkun persikan paikan ehtimällä hänen paikalleen ennen paikkaa vaihtavaa persikkaa. Mikäli tämä onnistuu, kiinni ottajasta tulee persikka ja vanhasta persikasta taas uusi kiinni ottaja, joka asettuu piirin keskelle. Mikäli kiinni ottaja huutaa ”hedelmäsalaatti”, kaikki hedelmät vaihtavat paikkaa keskenään ja kiinni ottaja yrittää päästä jonkin hedelmän paikalle. Peliä voi pelata myös mausteilla, esimerkiksi pippuri, suola ja mausteseos. Leikkiä voi soveltaa myös eri liikkumistavoilla, esimerkiksi hyppimällä tai liikkumalla kaikki raajat maassa.

HERNEPUSSIEN VANNEVAIHTO

Tarvitset: Vanteita, hernepusseja

Aluksi leikkijät jaetaan joukkueisiin. Joukkueet asettuvat jonoihin lähtöviivan taakse. Jokaisen jonon kohdalle viedään vanteet esimerkiksi 10 ja 15 metrin päähän lähtöviivasta. Jokaiselle joukkueelle annetaan oma hernepussi, joka laitetaan lähtöviivaa lähempänä olevan vanteen sisälle. Ohjaajan merkistä jonojen ensimmäiset lähtevät juoksemaan kohti ensimmäistä vannetta, poimivat siitä hernepussin ja käyvät pudottamassa sen kauempana olevaan vanteeseen. Tämän jälkeen leikkijä juoksee nopeasti omaan jonoonsa ja antaa jonon ensimmäiselle lähtömerkin (läpsyn). Jonon ensimmäinen juoksee kauimmaiselle vanteelle, poimii hernepussin ja vie sen lähemmälle vanteelle ja juoksee taas jonoon. Leikki loppuu siihen, kun viimeinen leikkijä on palannut jonon viimeiseksi. Leikissä voidaan soveltaa liikkumistapoja, esimerkiksi yhdellä jalalla pomppiminen, kyykkyhyppely tai karhukävely (kävely nelinkontin raajat suorina).

LUONTOPOLKU – Merkitse reitti esimerkiksi narulla luontoon

1. Kuvat – etsi luonnosta vastaava. (Löydetyt näytetään luonnosta muille esim. kasvi, puu)
2. Aistitehtävä. (Merkitse papereille aistit: haju, maku, kuulo, tunto, näkö. Lapset kertovat ja aikuinen kirjoittaa papereihin aistien alle mitä voimme haistaa, maistaa, kuulla, tuntea ja nähdä luonnossa.)

+ Tunnustele mitä on pussin sisällä. (Esim. käpy, sammalta, kivi)
3. Etsi luonnon värejä. (Esimerkiksi eri väristen pahvien päälle kerätään pahvien värisiä asioita luonnosta. Esim. ruskea – käpy, vihreä – lehti, harmaa – kivi.)
4. Jumppahetki. (Esim. liikekorttien mukaan.)
5. Hiljaisuuspiste. (Ollaan hiljaa ja kuunnellaan luonnon ääniä. Seuraavalle pisteelle mennään hiipien ja hyvin hiljaa.)
6. Halauspuu. (Kaikki saavat yrittää laittaa kätensä puun ympärille.)
7. Etsi luonnosta jokin aarre. (Esimerkiksi hieno kivi.)
8. Mitä luontoretkelle mukaan? (Lapset kertovat/aikuisella tavaroita mukana ja keskustellaan.)
9. Askartelumateriaalin/tuoksujen kerääminen. (Esim. pilttipurkkeihin kerätään tuoksuja luonnosta mm. sammal, havu.)
10. Palkinto luontopolusta. (Esimerkiksi aarre luonnosta tai luontoaiheinen tarra.)

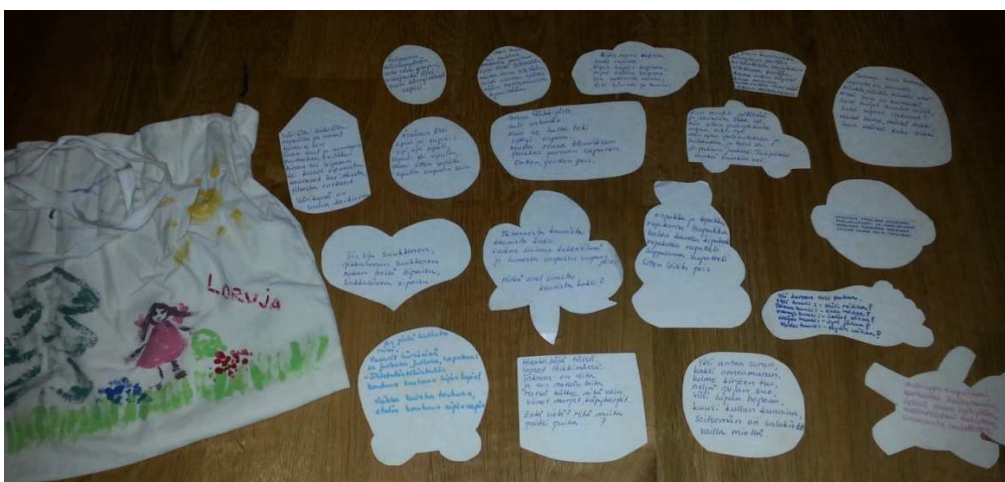
3 KESÄ ☀️ 🍷

KUVAT

Mölkkyä olympialaisiin Tärkeitä tarvikkeita: hernepusit + pilli

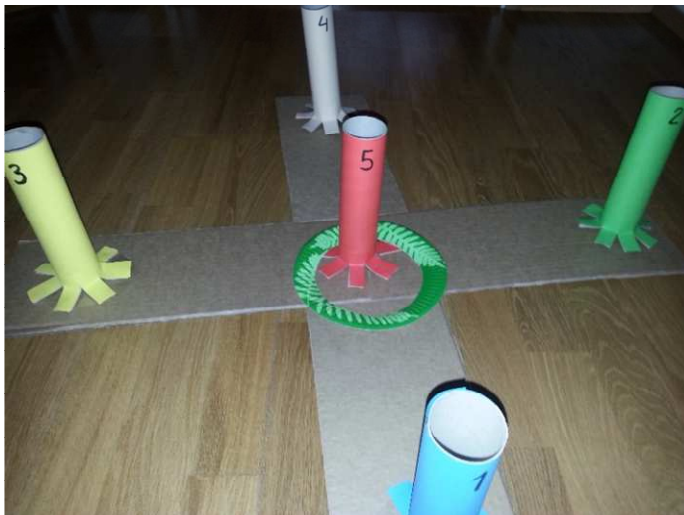

Lorupussi ja loruja piirihetkille

ASKARTELUT

HEITTOPELI

Tarvitset:

5 eri väristä paperia, 5 tyhjää talouspaperirullaa, 5 pahvilautasta, sakset, liimaa, teippiä, tusseja ja ison paksun pahvin.

Päällystä talouspaperirullat eri värisillä papereilla. Leikkaa rullan toiseen päähän seitsemän sädettä ja taita säteet ulospäin, näin rullat saa tukevasti pystyyn. Merkitse rullat numeroin 1-5. Leikkaa pahvilautasista keskustat pois siten, että jäljelle jää vain rengas. Leikkaa paksusta pahvista plus-merkin muotoinen pelialusta. Liimaa rullat alustaan niin, että numerolla viisi varustettu rulla menee alustan keskelle, neljä taaimmaisiksi, kolme vasemmalle, kaksi oikealle ja yksi eteen. Pistemäärät voi merkitä myös pelialustaan. Näin heittopeli on valmis.

LAUTASSAMMAKKO

Tarvitset:

Pahvilautasen, vihreää maalia, sudin, vihreää pahvia, valkoista paperia, liimaa, sakset ja mustan tussin.

Maalaa paperilautanen nurjalta puolelta vihreäksi. Sillä välin kun maali kuivuu, leikkaa sammakolle jalat käyttäen mallina käsiäsi. Liimaa jalat takapuolelle niin, että oikean käden kädenjälki menee sammakon vasemmaksi jalaksi ja vasemman käden oikeaksi. Piirrä sammakolle silmät ja suu ja leikkaa ne. Liimaa silmät ja suu lautasen yläosaan.

Muita kesän askarteluvinkkejä:

- ♥ Muut lautaseläimet
- ♥ Aurinko
- ♥ Hedelmä
- ♥ Pullonpohjapuu-askartelu
- ♥ Kukka
- ♥ Perhonen/ötökkä

Etsi askarteluohjeita esimerkiksi Pinterestistä suomen- tai englanninkielisillä hakusanoilla.

LIKUNNAT

PEILI

Yksi leikkijöistä on peili, joka seisoo seinää tai aitaa vasten selin muihin. Muut leikkijät asettuvat sopivan matkan päähän peilistä. Aina kun peili on kääntyneenä seinää kohti – eikä siis näe toisia leikkijöitä – pyrkivät muut liikkumaan kohti peiliä. Silloin kun peili kääntyy leikkijöitä kohti, heidän pitää pysähtyä mahdollisimman nopeasti. Mikäli peili näkee jonkun liikkuvan, hän huutaa kyseisen leikkijän nimen. Tällöin kiinni jäänyt leikkijä palaa takaisin viivan taakse ja aloittaa etenemisen uudelleen. Peilin voittaa se, joka pystyy ensimmäisenä koskemaan peiliä niin, ettei tämä huomaa häntä. Voittajasta tulee seuraava peili.

PESÄNRYÖSTÖ

Tarvitset: Palloja, hernepusseja, käpyjä tai kiviä

Ensin leikkijät jaetaan kahteen ryhmään ja molemmille ryhmille tehdään oma ympyrä. Tämä ympyrä on joukkueen pesä, johon kerätään sovittu määrä aarteita, jotka voivat olla esimerkiksi palloja, hernepusseja, käpyjä tai kiviä. Aarteita on sama määrä molemmilla joukkueilla. Ohjaaja antaa äänimerkin, josta kaikki leikkijät lähtevät liikkeelle. Tehtävänä on juosta vastustajan pesälle, varastaa sieltä yksi aarre kerrallaan ja kuljettaa se omaan pesään. Leikki jatkuu siihen asti, kunnes ohjaaja antaa uuden merkin. Tämän jälkeen omassa pesässä olevat aarteet lasketaan. Leikin voittaa joukkue, joka sai kuljetettua omaan pesäänsä enemmän aarteita. Tasahypyt ja rapukävely ovat esimerkkejä erilaisista sovelletuista liikkumismuodoista pesänryöstössä. Leikkiä voidaan myös vaikeuttaa niin, että omaa pesää voi puolustaa. Tämä tapahtuu niin, että mikäli aarteen saanut leikkijä saadaan kiinni (kosketus) ennen kuin hän ehtii siirtää vastustajan aarteen omaan pesäänsä, hän joutuu palauttamaan aarteen takaisin siihen pesään, mistä hän aarteen vei.

VÄRI

Leikki alkaa sillä, että yksi osallistuja valitaan johtajaksi, joka menee seisomaan seinää vasten selin muihin. Tämän jälkeen muut osallistujat siirtyvät sopivan matkan päähän johtajasta. Johtaja huutaa jonkin värin ja askelmäärän. Ne leikkijät, joiden vaatteissa on kyseistä väriä, saavat lähestyä johtajaa huudetun askelmäärän mukaan. Siitä leikkijästä, joka pääsee ensimmäisenä koskettamaan johtajaa, tulee uusi johtaja. Askelmäärät voivat määrittyä esimerkiksi eläinten tai olentojen mukaan esimerkiksi hiiri: hyvin pieni askel, kenguru: pitkä loikka, jättiläinen: niin iso askel kuin mahdollista, mittarimato: alussa kädet ja jalat ovat suorana maassa, sitten kävellään käsillä eteen niin pitkälle, että vartalo on suorassa lankkuasennossa, lopuksi kävellään taas jaloilla eteen, kunnes ollaan alkuasennossa, jänis: liikkuminen hyppien kerrotun askelmäärän mukaan.

PURKKIS

Tarvitset: Pallon

Leikissä määritellään ensin pelialueen rajat, jossa pelaajat saavat liikkua. Sitten yksi leikkijöistä valitaan etsijäksi. Tämän jälkeen pallo asetetaan pelialueen keskeiselle ja aukealle paikalle. Leikki alkaa siten, että joku pelaajista potkaisee pallon mahdollisimman kauas. Tämän jälkeen etsijä hakee pallon takaisin siihen paikkaan josta se potkaistiin. Tällä välin muut pelaajat menevät nopeasti piiloon. Kun etsijä on tuonut pallon siihen paikkaan, josta se potkaistiin, hän huutaa: ”Purkkis kotona!” Tämän jälkeen etsijä alkaa etsiä muita leikkijöitä ja aina jonkun nähdessään hän juoksee pallon luo ja huutaa kyseisen pelaajan nimen (esim. ”Anna purkissa!”). Toiset pelaajat voivat yrittää pelastaa kiinni jääneitä siten, että he juoksevat piilosta pallon luokse, ennen kuin etsijä ehtii pallon luo ja ”purkittaa” heidät, ja potkaisevat pallon uudelleen kauas. Potkun onnistuessa kaikki kiinni jääneet pelastuvat ja voivat mennä uudelleen piiloon. Tällöin peli alkaa alusta. Mikäli etsijä löytää kaikki leikkijät, ensimmäisenä löydetystä tulee seuraava etsijä.

TERVAPATA

Tarvitset: Kävyn, kiven tai kepin

Leikki alkaa sillä, että ensin maahan piirretään iso ympyrä. Sitten ympyrän kehälle piirretään jokaiselle leikkijälle oma puoliympyrän muotoinen paikka. Keskelle suurta ympyrää piirretään vielä pieni ympyrä eli tervapata. Tämän jälkeen yksi leikkijä valitaan juoksijaksi ja muut osallistujat asettuvat ympyrän kehälle omille paikoilleen. Juoksija kiertää leikkijöiden takaa kävyn, kiven tai kepin kanssa ja pudottaa sen mahdollisimman huomaamattomasti jonkun leikkijän kohdalla tämän taakse. Se, jonka taakse esine pudotettiin nostaa sen ylös ja lähtee juoksemaan ympyrän kehää vastakkaiseen suuntaan kuin juoksija. Se, kumpi juoksevista pelaajista ehtii ensin tyhjään paikkaan, saa jäädä siihen. Toisesta tulee juoksija. Tervapataan leikkijä joutuu, mikäli juoksija pystyy kiertämään kokonaisen kierroksen ja saavuttaa paikan, johon hän edellisellä kierroksella pudotti esineen ennen kuin siinä oleva leikkijä lähtee liikkeelle. Tervapadasta pääsee pois, kun seuraava leikkijä joutuu sinne. Leikkiä voi pelata myös niin, ettei tervapataan joudukaan vaikka ei huomaisi esinettä takanaan, tällöin leikkijästä joka ei huomaa esinettä, tulee vain tulee uusi juoksija.

OLYMPIALAISET

Olympialaisten lajeina hyviä ovat muun muassa:

- ♥ Aarrejahti (aarteen piilotus/etsintä)
- ♥ Frisbeen heitto (tekniikan harjoittelu)
- ♥ Hammastikun heitto (kuinka pitkälle saa heitettyä)
- ♥ Hyppynaruilu (yksin tai ryhmässä)
- ♥ Juoksu (esim. tietty matka, ajanotto kuka nopein)
- ♥ Kottikärryviesti (Toinen lapsi ”kuskina”, pitää toisen jaloista kiinni. Toinen kädet maassa)
- ♥ Kuplapuhallus (saippuakuplien puhallus ja kiinniotto)
- ♥ Käpyämpäri/ Vanne & hernepussi (Käpyjen tai hernepussien heitto ämpäriin/vanteeseen)
- ♥ Loikka / Pituushyppy (kuinka pitkälle pääsee)
- ♥ Lusikka & pingispallo (pingispallon vienti lusikassa, kuljettaminen suulla)
- ♥ Mökky (keilaus/pisteiden lasku)
- ♥ Pallottelu/jalkapallo (esim. rata, maaliin potkaisu)
- ♥ Renkaiden heitto (heittopeli askarteluohjeet aiemmin yllä)
- ♥ Saappaan heitto (esim. kevyt huopasaapas)
- ♥ Tankkaus (esim. veden tai mehun juonti)
- ♥ Vesipyssyttely (esim. seinään)
- ♥ Säkkijuoksu

Tee taulukko lajeista olympiapassiksi. Lapset saavat kerätä taulukkoon esimerkiksi tarran jokaisesta suorituksesta.

Malli olympiapassista.

4 SYKSY 🍁 🍂

KUVAT

Rytmimunien valmistusta ja huovutetut rytmimunat

Rytmisoiitin näppärästi

Syyslehdet

Nystyräpallot ovat hyviä esimerkiksi liikuntatuokion loppurentoutukseen

ASKARTELUT

LEHTIASKARTELU

Tarvitset:

Vaahteranlehtiä (tummia ja vaaleita), valkoista ja vaalean sävyistä paperia, tusseja ja pieniä lehtiä.

Leikkaa vaaleasta paperista leijonalle pää ja piirrä siihen kasvot, liimaa leijonan pää vaaleaan vaahteranlehteen. Piirrä tummaan lehteen sudelle silmät ja nenä ja liimaa pienistä lehdistä korvat. Leikkaa ja liimaa valkoisesta paperista ketun kuonoon kaksi palaa. Piirrä ketulle silmät ja nenä. Liimaa vielä ketun korviksi pienet tummat lehdet.

SYYSIENI

Tarvitset:

Ruskeaa, valkoista ja punaista pahvia, valkoista (silkki)paperia, kynän, sakset ja liimaa.

Leikkaa sienelle punaisesta pahvista hattu ja valkoisesta pahvista jalka. Revi (silkki)paperista pitkiä suikaleita ja rytistä ne pieniksi palloiksi. Liimaa sienen jalka ja hattu ruskeaan pahviin. Liimaa lopuksi paperimyytyt sienen hattuosaan.

Muita syksyn askarteluvinkkejä:

- ♥ Sateenvarjo
- ♥ Isänpäivä – Esimerkiksi kravatti-avaimenperä
- ♥ Käpypöllö
- ♥ Haitari-paperimato + lehti, johon kolo madolle
- ♥ Mato-omena
- ♥ Kurpitsa

Etsi askarteluohjeita esimerkiksi Pinterestistä suomen- tai englanninkielisillä hakusanoilla.

LIKUNNAT

OMA PUOLI PUHTAAKSI

Tarvitset: Hernepusseja

Alussa leikkijät jaetaan kahteen joukkueeseen. Tämän jälkeen määritellään pelialue, jonka keskelle merkitään viiva, joka osoittaa joukkueiden omien pelialueiden rajan. Joukkueet menevät omille alueilleen ja saavat yhtä monta hernepussia. Ohjaajan merkistä joukkueet alkavat liu'uttaa hernepusseja toistensa puolelle. Molempien joukkueiden tarkoituksena on liu'uttaa enemmän hernepusseja toisen joukkueen puolelle. Ohjaajan merkistä liu'uttaminen lopetetaan ja hernepussit lasketaan. Se joukkue, jonka puolella on vähemmän hernepusseja voittaa.

NUMEROPALLO

Tarvitset: Pallon

Yksi pelaajista valitaan heittäjäksi, jonka ympärille muut pelaajat asettuvat piiriin. Jokaiselle piirissä olevalle pelaajalle annetaan oma numero ykkösestä siihen lukuun asti, kuinka monta pelaajaa on. Heittäjä heittää pallon suoraan ilmaan ja huutaa jonkun pelaajan numeron. Se pelaaja, jonka numero huudetaan, yrittää saada pallon kopiksi ennen kuin se osuu maahan. Mikäli hän saa pallon kiinni, hänestä tulee uusi heittäjä. Jos pallo putoaa, vanha heittäjä jatkaa tehtävässään.

KOSKETA

Osallistujat jaetaan kahteen joukkueeseen. Tämän jälkeen ohjaaja huutaa jonkin värin (esimerkiksi ”Ruskea!”). Tällöin kaikkien leikkijöiden on juostava leikkialueella mahdollisimman nopeasti jonkin ruskean esineen luokse (esim. käpy). Nopeimmin tällaisen esineen luokse päässeän leikkijän joukkue saa pisteen. Leikki loppuu kun joukkue saa kasaan ennalta sovitun pistemäärän. Leikkiä voidaan leikkiä myös niin, että ohjaaja pyytää leikkijöitä tuomaan itselleen jonkin värisen esineen ja nopeimmin sen tuonut saa pisteen.

POLTTOPALLO

Tarvitset: Pallon

Ensin maahan piirretään iso ympyrä. Yksi osallistujista valitaan polttajaksi, joka jää ympyrän ulkopuolelle, muut osallistujat menevät ympyrän sisälle. Polttajan tehtävä on yrittää palloa heittämällä polttaa muita pelaajia. Polttaminen tapahtuu osumalla ympyrän sisällä olevaa leikkijää pallolla polven alapuolelle. Mikäli pelivälineenä on pehmeä pallo, voidaan polttoalue sopia laajemmaksi, esimerkiksi lantiosta alaspäin. Pelissä polttaja ei saa astua ympyrän sisään. Poltetuista pelaajista tulee myös polttajia, ja he tulevat ympyrän ulkopuolelle auttamaan polttajaa. Se pelaaja, joka poltetaan viimeisenä voi olla mahdollisen seuraavan pelin polttaja. Polttopalloa voi pelata myös kahdella pallolla tai heittämällä palloa eri tavoin, esimerkiksi huonommalla kädellä, kahdella kädellä tai sivulta.

HÄNNÄNRYÖSTÖ

Tarvitset: Naruja tai huiveja

Jokainen leikkijä tarvitsee huivin tai narunpätkän, joka kiinnitetään vyötärön selkäpuolelle housujen sisään niin, että suurin osa siitä jää roikkumaan housujen ulkopuolelle. Ohjaajan merkistä leikkijät aloittavat muiden jahtaamisen. Tehtävänä on pyrkiä varastamaan toisilta leikkijöiltä niin monta häntää kuin mahdollista. Mikäli leikkijä onnistuu varastamaan toiselta leikkijältä hännän, hän laittaa sen itselleen oman häntänsä viereen. Voittaja on se, joka kerää eniten häntiä ohjaajan määrittämän ajan puitteissa.

ELÄINTIETOVISIA – Luetaan vaihtoehdot ja yhdessä mietitään oikeita vastauksia

1. Mikä näistä on oikea eläinlaji?
 - a) **Pesusieni**
 - b) Pesulappu
 - c) Juuriharja

2. Purjekala on maailman nopein kala. Sillä on myös eräänlainen ase, mikä?
 - a) Veitsi
 - b) Nuija
 - c) **Keihäs** (nokka)

3. Nimestä päätellen tuhatjalkaisella pitäisi olla tuhat jalkaa. Montako jalkaa on tämän hetkinen ennätys?
 - a) 250
 - b) **750** (375 jalkaparia)
 - c) 1000

4. Käärmeet ovat mielenkiintoisia eläimiä. Mitä erikoista niiden silmissä on?
 - a) Niillä on kolme silmää.
 - b) **Ne eivät pysty sulkemaan silmiään.** (Käärmeillä ei ole silmäluomia.)
 - c) Niiden silmät vaihtavat väriä.

5. Etanoilla ei ole raajoja, vaan ne liukuvat hitaasti eteenpäin. Minkä ruumiinosan varassa ne ryömivät?
 - a) **Jalan**
 - b) Vatsan
 - c) Takapuolen

6. Kengurunpoikaset ovat syntyessään pieniä. Minkä kokoisia ne ovat?
 - a) **Nallekarkin kokoisia** (painavat alle gramman)
 - b) Luumun kokoisia
 - c) Päärynän kokoisia

7. Maailman suurin eläin ei mahtuisi edes rekka-autoon. Mikä se on?
 - a) Dinosaurius
 - b) Norsu
 - c) **Sinivalas** (paino jopa 200 000 kg)

8. Kaikki linnut munivat. Strutsi munii eläinkunnan suurimpia munia. Minkä kokoisia ne ovat?
 - a) 14 kananmunan verran
 - b) **24 kananmunan verran** (voi painaa 2,5 kiloa)
 - c) 34 kananmunan verran

9. Mikä näistä eläimistä ei ole keksitty?
 - a) Merinenä
 - b) Merisilmä
 - c) **Merikorva** (kotilo)

10. Meritähdet ovat tähden muotoisia, montako sakaraa niillä tavallisesti on?
 - a) 4
 - b) **5**
 - c) 6

5 TALVI ❄️🧑🏻‍🎄

KUVAT

Joulukalenterimalli (katso jäljempänä kohta JOULUKALENTERI)

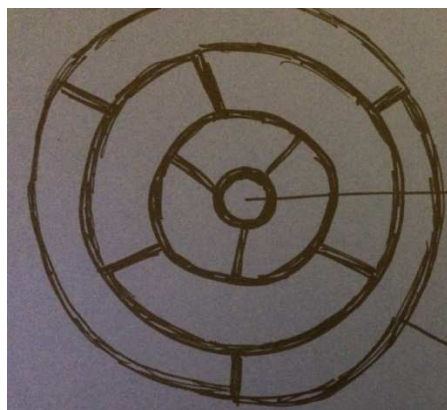
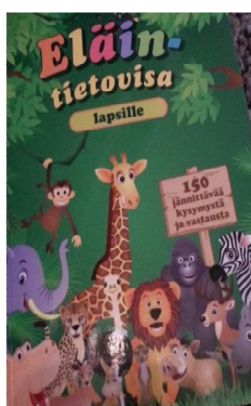
Piparkakku-pakettikortit

Halkotontut

Eläintietovisa-kirja

Ketun-/sudenpesäleikkimalli

ASKARTELUT

KUUSIASKARTELU

Tarvitset:

Vihreää pahvia, palan ruskeaa pahvia, kynän, sakset ja sinitarraa kiinnitykseen.

Joulun aikaan myös palan keltaista pahvia.

Piirrä kädenjälkiä vihreään pahviin. Leikkaa kädenjäljet viivoja pitkin ja asettele ne seinälle niin, että käsien määrä kasvaa joka rivillä. Leikkaa ruskeasta pahvista kuuselle runko ja joulun alla keltaisesta pahvista latvaan tähti.

JOULUKORTTIASKARTELU

Tarvitset:

Punaista pahvia, sakset, valkoista, ruskeaa ja mustaa sormiväriä, maalikippoja ja pieniä suteja.

Paina ruskealla sormivärillä punaiseen pahviin porolle pää ja vartalo. Maalaa ohuella sudilla porolle sarvet ja jalat. Maalaa valkoisella sormivärillä punaiselle pahville lumiukolle kolme osaa ja alle lumipeite. Maalaa ohuella sudilla lumiukolle kädet, silmät, napit ja nenä. Leikkaa lopuksi pahveista haluamasi kokoiset kortit.

Muita talven askarteluvinkkejä:

- ♥ Itsenäisyyspäivä – Suomen lippu
- ♥ Jalanjälki-poro
- ♥ Joulukuukko – pipari, tähti, kranssi, lumiukko, joulupukki, lahja, joulupallo, pakettikortti, tonttulakki, kynttilä, tonttu, sydän
- ♥ Joulukalenteri (katso materiaali lopusta)
- ♥ Palapelipala-lumihiutale
- ♥ Halkotonttu

Etsi askarteluohjeita esimerkiksi Pinterestistä suomen- tai englanninkielisillä hakusanoilla.

LIKUNNAT

SUDENPESÄ

Sudenpesässä hankeen tallataan aluksi iso ympyrä. Sitten ympyrästä tallataan kohti keskustaa 4-10 sädettä. Ympyrän keskelle muodostuu pieni ympyrä (sudenpesä). Leikin aluksi valitaan susi, joka asettuu keskipesäänsä. Muut leikkijät (pakenijat) asettuvat tasaisesti isommalle ympyrälle. Valittu susi alkaa laskea sovittuun lukuun, jonka jälkeen hän alkaa pyydystää muita leikkijöitä. Pakenijat saavat levätä välillä sudenpesässä, sillä sieltä susi ei saa ottaa ketään kiinni. Leikissä saa liikkua ainoastaan tehtyjä reittejä pitkin. Mikäli susi saa jonkun kiinni koskettamalla tätä, kiinni otetusta tulee uusi susi, joka aloittaa leikin omasta pesästään ja vanhasta sudesta tulee pakenija.

KUKA PELKÄÄ JÄÄMIESTÄ?

Leikin alussa maahan piirretään kaksi pitkää viivaa tarpeeksi kauas toisistaan. Yhtä lukuun ottamatta leikkiin osallistujat asettuvat ensin toisen viivan taakse. Yksi pelaaja jää viivojen väliin kiinni ottajaksi, jäämieheksi. Leikki alkaa sillä, että kiinni ottaja huutaa: ”Kuka pelkää jäämiestä?” Tällöin muut leikkijät yrittävät mahdollisimman nopeasti juosta toiselle viivalle niin, ettei jäämies ehdi koskemaan heitä. Ne leikkijät, joita jäämies ehti koskettamaan ennen toista viivaa, jäävät seuraavaan huutoon alkuperäisen jäämiehen avuksi kiinniottajiksi. Leikki jatkuu leikkijöiden juostessa viivalta toiselle niin kauan, kunnes kaikki ovat jääneet kiinni. Jäämiehessä erilaisia liikkumisen tapoja on monia, esimerkiksi hyppien tai luistellen.

KROKOTIILIJUOKSU

Alussa sovitaan juoksuradasta. Se voi olla suora, ympyrä tai muu vastaava kierrettävä rata. Tämän jälkeen leikkijät jaetaan kahteen joukkueeseen ja kummankin joukkueen jäsenet asettuvat jonoon ja ottavat toisiaan vyötäröltä kiinni. Ohjaajan merkistä joukkueet lähtevät pomppimaan tasajalkaa ennalta sovittua rataa pitkin yrittäen pitää letkan yhtenäisenä. Mikäli letka (krokotiili) katkeaa, se on yhdistettävä uudelleen siten, että irronnut etupää menee takapäähän taakse. Vasta tämän jälkeen letka voi lähteä uudelleen liikkeelle. Kilpajuoksun voittaa se krokotiili, joka on sovitussa maalissa nopeimmin. Haastavampaa leikistä tulee silloin, kun leikkijöille annetaan ohjeeksi edetä kyykkyhyppyin tai yhdellä jalalla pomppien.

ELÄIMEN TAVALLA LIIKKUMINEN

Leikin idea on yksinkertainen. Ohjaaja huutaa eri eläimiä ja leikkijät liikkuvat siten, miten kyseinen eläin liikkuu. Leikkijät voivat liikkua huudetulla tavalla esimerkiksi huoneen päästä toiseen tai kahden viivan välimatkan. Huudettavia eläimiä voivat olla esimerkiksi karhu: kävely nelinkontin raajat suorina, rapu: liikkuminen kädet ja jalat maassa ja selkä kohti lattiaa, mittarimato: alussa kädet ja jalat ovat suorana maassa, sitten kävellään käsillä eteen niin pitkälle, että vartalo on suorassa lankkuasennossa, lopuksi kävellään taas jaloilla eteen kunnes ollaan alkuasennossa, jänis: kyykkyhyppyjä, sammakko: kyykkyloikkia kädet mukana tai hevonen: laukataan. Lapset voivat myös itse keksiä eläimiä ja liikkumistapoja.

JÄÄTYNEET HERNEPUSSIT

Tarvitset: Hernepusseja

Aluksi jokainen leikkijä saa yhden hernepussin. Leikkijöiden tehtävä on kulkea ympäri leikkialuetta yrittäen pitää hernepussi koko ajan pään päällä. Mikäli joku leikkijöistä pudottaa hernepussinsa, hän jäätyy paikoilleen siihen asentoon, jossa hernepussi putosi. Tällöin toinen leikkijä poimii hernepussin ja laittaa sen takaisin jäätyneen kaverinsa päähän. Hän siis sulattaa näin jäätyneen leikkijän. Sulattamisen aikana hän ei kuitenkaan saa pudottaa omaa hernepussiaan, mikäli se putoaa, jäätyy myös sulattamista yrittänyt leikkijä. Liikkumistapoja voi myös aika ajoin vaihtaa. Hyviä liikkumistapoja ovat esimerkiksi kyykyssä eteneminen, käveleminen takaperin, juokseminen tai hyppiminen.

JOULUKALENTERI – Askartele jouluksi kalenteri (kuva aiemmin yllä)

1. Joulukirkkoon

1. Kello löi jo viisi,
lapset herätkää!
Juhani ja Liisi –
muuten matka jää.

2. Tässä vesimalja
silmit huuhtokaa!
Lämmin karhunta
reessä odottaa.

3. Vasta ruunan reessä
silmit aukeaa.
Siin' on silmäin eessä
synkkä metsämaa.

4. Aisakello helkkää,
loistaa tähdet, kuu.
Riemua on pelkkää,
hymyyn käypi suu.

5. Tuossa mökin Miina
kulkee kirkolle.
Taavetti ja Tiina,
nouskaa kannoille!

6. Mäenrinteen alla
talo törröttää,
joka ikkunalla
kaksi kynttilää.

7. Ruuna, virsta vielä
tepsuttele pois!
Tällä kirkkotiellä
aina olla vois.

2. On alkanut aika joulun nyt,
ja kynttilä on syttynyt.
Sen valo loistaa meille nyt,
joulun tunnelma on lisääntynyt.

3. Iloisesti, iloisesti
alkaa tontun joulupesti.
Kantapäissä siivet kilkkaa,
nyt me juostaan kiireen vilkkaa.
Tontuntöitä joulun alla:
toiveita on tulvimalla,
lumipilveen hukkuu katu,
joulu tulee niin kuin satu.

4. No onkos tullut kesä

1. No, onkos tullut kesä
nyt talven keskelle,
:,: ja laitetaankos pesä
myös pikkulinnuille?,::

2. Jo kuusi kynttilöitä
on käynyt kukkimaan,
:,: pimeitä talven öitä
näin ehkä valaistaan.:,:

3. Ja vanhakin nyt nuortuu
kuin lapsi leikkimään,
:,: ja koukkuselkä suortuu
niin kaikk' on mielissään.:,:

4. Ja hyvä, lämmin, hellä
on mieli jokaisen,
:,: oi jospa ihmisellä
ois joulu ainainen!,::

5. Kun pieni tonttu matkaan lähti,
taivaalla tietään valaisi tähti.
Se johdatti lumisen metsän taikaan,
aidon Joulun unelmaan ja aikaan.

6. Suippolakki, harmaa takki,
pitkä parta, naurusuu.
Punasukka, harmaa tukka,
kasvot pyöreät kuin kuu.
Kengän kokka, pystynokka.
piipunpätkä verraton.
Housut harmaat, silmät armaat,
kuka arvaa ken tuo on?
Tekee työtä kaiken yötä,
joulu kiireellä on.
Ei oo ukko suuren suuri,
joko arvaat, ken tuo on?

7. Petteri punakuono

Muistat Tuhkimon, Lumikin, Ruususen
varmaan ja Punahilkkan ja sudenkin
harmaan, mutta poro tää sulta usein
unhohon jää. Petteri Punakuono oli poro
nimeltään, ollut ei loiste huono
Petterimme nenänpään. Haukkuivat
toiset illoin majakaksi pilkaten. Tuosta
vain saikin silloin joulupukki aatteen:
Aattoilta pitkä on, taival valoton.
Petteri vois nenässään valon tuoda
pimeään! Petteri siitä asti pulkkaa pukin
kiskoen johtaa sen riemuisasti luokse
lasten kilttien.

8. Kohta loppuu kiire, lento -
alkaa Joulun aika rento.
Hiljaisuutta kuulostelee,
nuku, syö ja nautiskele.
Kunnossa on silloin kuusi,
kun taas alkaa Uusi vuosi.

9. Mistä tunnet pienen tontun?

Punaisesta lakistansa,
harmahasta parrastansa,
hymystänsä lempeästä,
katseestansa veikeästä.
Siitä tunnet pienen tontun.

10. Hei, tonttu-ukot

Hei, tonttu-ukot hyppikää,
nyt on riemun raikkahin aika!
Hei, tonttu-ukot hyppikää,
nyt on riemun raikkahin aika!
Hetken kestää elämä
ja sekin synkkä ja ikävä.
Hei, tonttu-ukot hyppikää,
nyt on riemun raikkahin aika!

11. Reippahasti käypi askelet

Reippahasti käypi askelet, äidin
hommat on niin kiireiset. Lahjat peittyi
kääröihin, ukset kiinni pantihin, vaan on
hauska sentään! Taatto, taatto läksi
innoissaan, joulukuusen, kuusen
hankintaan; latva saapi tähtösen, oksat
kaikki, tiedät sen, paljon kynttilöitä!
Kun on valmis kuusi kultainen,
rynnistääpi lapset huoneeseen. Ken on
tuonne tullutkaan joululahjat
pussissaan? Vanha joulupukki!
Lapset kaikki huutaa: Oi, oi, oi! Kohta
kiitos riemuin soi, soi, soi. Sievä vauva
Maijan on, Annin kelkka verraton, orhi
oiva Veikon!

12. Joulu on taas

Joulu on taas, joulu on taas,
 astiat täynnä puuroo.
 Joulu on taas, joulu on taas,
 astiat täynnä puuroo.
 Nyt sitä saa, nyt sitä saa
 vatsansa täyteen puuroo.
 Nyt sitä saa, nyt sitä saa
 vatsansa täyteen puuroo.

13. Olkoon joulun aika
 kuin jännittävä taika,
 täynnä yllätyksiä,
 hyvän mielen hymyjä.

14. Äidin porsaat

Porsaita äidin oomme kaikki,
 oomme kaikki, oomme kaikki
 Porsaita äidin oomme kaikki,
 oomme kaikki, kaikki:
 Sinä ja minä, sinä ja minä.

15. Lumihuntuun valkeaan
 peittyä hämärtyvä maa.
 Joulumieli iloinen täyttää
 joka sydämen.

16. Joulu saapuu
 kellojansa kilistellen,
 tonttuinensa vilistellen,
 iloisesti rallatellen,
 jouluiloa toivotellen!

17. Lumiset oksat vihreän puun,
 kimmeltää valossa jouluisen kuun.
 Katselen tähtien hopeista nauhaa,
 toivotan jouluusi lämpöä, rauhaa.

18. Joulun maut ja tuoksut,
 viimein unohtuvat juoksut.
 Rauhassa joulua viettää saa
 myös eläimet ja äiti maa.
 Kaunis olkoon kaikkien joulun,
 unohtukoon melu ja touhu.

19. Kotitonttu joulun aikaan
 miten paljon tehdä saikaan!
 Pitkin päivää riitti työtä,
 tonttu hääri toistan myötä.
 Lumet loi se riihitieltä.
 Sitten jyvät nouti sieltä.
 Lehmäin eteen heinät kantoi.
 Kanoille myös vettä antoi.
 Hevosille kaurat heitti,
 loimin lämpimin ne peitti.
 Vilkkui soma piippalakki
 tonttuhousut - harmaa takki...
 Vasta ehtiessä illan
 palas loukkoon tallin sillan.

20. Joulu kuulostaa kulkuselta.

Joulu tuntuu pumpulilta.

Joulu maistuu piparilta, namilta
tai mantelilta.

Joulu näyttää tähtöseltä.

Joulu näyttää kynttilältä.

Joulu tuoksuu vihreältä, punaiselta
tai ruskealta.

Sillä joulukuusi on vihreä
ja kuusen oksan kätkössä
on piparipossun seurana
kirkkaanpunainen omena.

22. Piparin tuoksua, tonttujen juoksua,
siinäkö joulu on?

Kiirettä, huisketta, salaisuuskuisketta,
siinäkö joulu on?

Joulu saapuu jokaiselle,
lapselle ja aikuiselle.

Sydämiimme joulun lahja
seimen luona annetaan.

21. Hiipii viisi tonttua
tähtitaivaan alla.

Loistaa kaksi kynttilää
tuvan akkunalla.

Joulukuusi koristeltu,
äiti puuron keittää.

Lunta sataa hiljalleen,
voi kauas huolet heittää.

Joulun pienet kulkuset
ne kilkkaa heleämmin,
vaikka paukkuu pakkaneen,
on sydämessä lämmin.

23. Tontun tiuku helähtää pimessä siellä.

Minne matka miekkosten talvisella tiellä?

Joulu meitä juoksuttaa, kiirettä nyt riittää.

Tuotte joulutunnelman, siitä saamme kiittää.

Sytytämme kynttilät, pimeän ne poistaa.

Hyvän tahdon terveiset silmistänne loistaa.

24. Joulupuu on rakennettu

1. Joulupuu on rakennettu,
joulu on jo ovella.
Namusia ripustettu
ompi kuusen oksilla.

2. Kuusen pienet kynttiläiset
valaisevat kauniisti.
Ympärillä lapsukaiset
laulevat sulosti.

3. Kiitos sulle, Jeesuksemme,
kallis Vapahtajamme,
kun sä tulit vieraaksemme,
paras joululahjamme.

6 HIPAT

Hipassa on kyse siitä, että yksi leikkijä yrittää ottaa muita leikkijöitä kiinni. Kun hippa saa jonkun kiinni, kiinni jääneestä tulee uusi hippa. Mikäli kaikki saadaan kiinni, viimeiseksi kiinni otetusta tulee hippa. Hipassa voi olla monta osallistujaa, mutta leikki onnistuu myös melko pienellä määrällä osallistujia. Kiinni ottajia voidaan myös valita useampia, mikäli osallistujia on paljon. Kaikissa hippaleikeissä liikkumismuotoja voidaan soveltaa monin tavoin, hyviä sovelluksia ovat esimerkiksi hyppiminen, kävely takaperin, polvennostajuoksu ja konttaaminen. Tavoitteena hipoissa on juokseminen, liikkumistaidot, tasapainotaito, väistäminen, kehonhallinta ja havaintotaidot. Seuraavana muutama tyypillinen hippaleikki.

X-hippa

Kiinni jäänyt jää seisomaan X-asentoon. Muut leikkijät voivat pelastaa kiinni jääneen ryömimällä tämän haarojen välistä läpi.

Banaanhippa

Kiinni jäänyt menee makaamaan banaanin muotoon (tai jää seisomaan) ja laittaa kätensä yhteen päälle vartalon jatkoksi. Pelastaminen tapahtuu kuorimalla banaani eli vetämällä kiinni jääneen kätet irti toisistaan.

WC-hippa

Kiinni jäänyt menee kyykkyyyn kuin olisi WC-pytyllä ja koukistaa toisen kätensä eteen naruksi, jota vetämällä pytty huuhdellaan. WC-hipassa pelastaminen tapahtuu siis vetämällä pytty eli painamalla kiinni otetun käsi alas.

Töpselihippa

Kiinni jäänyt koukistaa molemmat kätensä sivuilleen niin, että ne muodostavat kaksi koloa kuten pistorasiassa. Pelastaminen tapahtuu työntämällä töpseli pistorasiaan eli käyttämällä samaan aikaan kaksi kättä kiinni jääneen käsien koloissa.

Pyykkipoikahippa

Kaikille leikkijöille annetaan kaksi pyykkipoikaa, jotka kiinnitetään esimerkiksi paitaan. Kaikkien leikkijöiden tehtävänä on yrittää varastaa toisilta pyykkipoikia. Leikkijöiltä saa kuitenkin varastaa ainoastaan yhden pyykkipojan kerrallaan. Ohjaaja määrittää aloitus- ja lopetusmerkillä ajan, jonka aikana pyykkipoikia yritetään varastaa. Eniten pyykkipoikia kerännyt leikkijä voittaa.

Bakteeri ja lääke –hippa

Leikkiin tarvitaan kaksi hernepussia, lääke- ja bakteeripussit. Leikkijöistä yksi valitaan hipaksi, jolle annetaan bakteerihernepussi ja yksi pelastajaksi, jolle annetaan lääkehernepussi. Leikin alettua hippa alkaa ottaa muita kiinni koskettamalla heitä bakteerihernepussilla. Kiinni jäätyään leikkijä jähmettyy paikoilleen odottamaan, että pelastaja tulee koskemaan häntä lääkehernepussilla. Kosketuksen jälkeen leikkijä voi lähteä uudelleen karkuun. Leikissä vaihdetaan aika ajoin kiinni ottajaa ja pelastajaa.

Ketjuhippa

Yksi leikkijä valitaan hipaksi, joka aloittaa muiden kiinni ottamisen. Kun kiinni ottaja saa jonkun leikkijän kiinni, he jatkavat yhdessä käsi kädessä muiden leikkijöiden kiinni ottamista. Ketju kasvaa jokaisella kiinni otetulla ja sen pitää pysyä ehjänä. Ketjussa ainoastaan uloimmat leikkijät saavat yrittää ottaa muita kiinni koskettamalla heitä vapaalla kädellään. Leikki loppuu siihen, kun kaikki osallistujat on saatu kiinni.

Kyykkyhippa

Leikin alussa valitaan kiinni ottaja. Kyykkyhipassa kaikilla leikkijöillä on mahdollisuus suojautua kiinni otolta menemällä kyykkyyn. Tällöin hippa ei voi ottaa leikkijää kiinni, hippa ei myöskään voi jäädä odottamaan kyykkyyn menneen viereen. Leikin alussa sovitaan montako kertaa kukin leikkijä saa mennä kyykkyyn. Alussa sovitaan myös se, kauanko kyykyssä saa olla. Kun kiinni ottaja saa jonkun kiinni, kiinni otetusta tulee uusi hippa.

Toinen versio kyykkyhipalle on se, että kiinni otetusta tulee myös hippa. Tällöin kiinni ottajien määrä kasvaa leikin kuluessa ja hippa loppuu siihen, kun kaikki on saatu kiinni.

7 PIIRIHETKET

Aamuhetki

Kalenterihetki – käydään läpi viikonpäivä, kuukausi, vuosi, vuodenaika. Apuna voi olla kuvia vuodenaajoista ja viikonpäiväloru, joihin vaihdetaan päivän mukaan kuva. Tämän jälkeen voi katsoa vielä päivän sään ja vaihtaa siihen liittyvän kuvan näkyviin. Myös kuulumisten vaihto sopii tähän hetkeen.

Aamuhetkeä voi jatkaa lauluilla ja loruilla. Hyviä lauluja ovat hyvää huomenta, aamulaulu ja aamulla. Aamuhetkeltä voi lapset jakaa leikkeihin, askarteluihin, peleihin tai muille toimintatuokioille.

Aamujummat

Lapset piiriin käykää, nyt aamujumppa alkaa. Askella ja nosta jalkaa.

Kädet kovaa taputtaa; eteen, ylös, selän taa. Taputtele näitä; kylkiä, korvia, kantapäitä.

Kävele ja nosta tossut, ylväät jalkapylväät. Kantapäillä kulje, silmät samalla sulje.

Kun varvasseisonta alkaa, ojenna jalkaa. Varpaillasi sipsuta, paikallasi tipsuta.

Sivulle, ristiin, sivulle taa, nyt pitää askeltaa. Sivuttain laukkaa, jalat ilmaa haukkaa.

Kyykyssä kun kävelet, soi tasapainon sävelet. Jäniksen jäljissä hyppyjä kasa; yksi, kaksi, kolme!

Venytä, venytä, jousta, jousta. Kyykkyyyn mene ja yritä nousta.

Heiluta peppua, nosta jalkaa, tästä se hyvä päivä alkaa.

Tähti: X-asento selin makuulla

Pallo: Kyykyssä pienessä kerässä

Kynttilä: Seistään suorana, kädet pään päällä

Eläin: Konttausasento

Taputan, taputan, käsilläni taputan, kun loppuu taputus alkaa venytys.
 Venytän, venytän, käsiäni venytän, kun loppuu venytys, alkaa hyppely.
 Hyppelen, hyppelen, jaloillani hyppelen, kun loppuu hyppely, alkaa pyöritys.
 Pyöritän, pyöritän, kehoani pyöritän, kun loppuu pyöritys, alkaa tömistys.
 Tömistän, tömistän, jaloillani tömistän, kun loppuu tömistys, alkaa hiljaisuus.

Taputan, taputan, poskiani taputan, kun loppuu taputus alkaa silytys.
 Silitän, silitän, päätäni silitän, kun loppuu silytys alkaa nipistys.
 Nipistän, nipistän, käsiäni nipistän, kun loppuu nipistys alkaa koputus.
 Koputan, koputan, jalkojani koputan, kun loppuu koputus alkaa rapsutus.
 Rapsutan, rapsutan, niskaani rapsutan, kun loppuu rapsutus alkaa venytys.
 Venytän, venytän, korviani venytän, kun loppuu venytys alkaa hiljaisuus.

Päiväunihetki

Päiväunihetkellä hyviä rauhoittajia ovat muun muassa sadut ja unimusiikki. Laulukohdassa kerrottu lepohetkimusiikkia. Tässä myös muutama uniloru:

Aa, aa, allin lasta, pientä linnun poikaa. Pieni lintu pitkillä siivillä, poikiensa hoitaa.

Tule, uniukko, meille. Sido meidän lasten silmät, kuro meidän lasten kulmat.
 Sido silkkinauhoillasi, kuro kultanuorillasi.

Tuuti lasta nukkumaan, korkealle vuorelle kukkumaan. Sieltä alas vierimään,
 silkisille sänkysille, villaisille vaippasille.

LEIKKEJÄ PIIRIIHETKIIN

Tuolileikki

Leikkiin otetaan yksi tuoli vähemmän kuin mitä osallistujia on. Musiikin soidessa liikutaan tuolien ympärillä ja musiikin lakatessa yritetään istua tuoliin. Mikäli ei ehdi istahtaa tuolille, leikkijä putoaa pelistä. Tuoleja vähennetään koko ajan yksi, kunnes viimeiset kaksi leikkijää kisaavat jäljellä olevasta istuinpaikasta.

Kim-leikki

Esineet tai kuvat nimetään ja asetetaan pöydälle leikkijöiden nähtäviksi. Yksi leikkijä menee sivuun ja sillä välin yksi kuva tai esine otetaan pois. Sivussa ollut yrittää muistella tai arvata, mikä esine tai kuva puuttuu. Leikkiä voi leikkiä myös niin, että kaikki leikkijät laittavat silmät kiinni ja ohjaaja ottaa yhden esineen tai kuvan pois. Oikein arvatut esineet tai kuvat voi ottaa pois niin kauan kunnes kaikki esineet tai kuvat on arvattu tai vaihtoehtoisesti ne voi laittaa arvauksen jälkeen takaisin paikoilleen, tämä on haastavampaa. Mikäli arvaaja ei muista mikä esine tai kortti puuttuu, hänelle voi antaa vihjeitä esimerkiksi väreistä tai koosta.

Käärmeenmetsästäjät

Aluksi joka toiselle leikkijälle annetaan naru eli käärmeenhäntä. Ohjaajan merkistä narun saaneet alkavat liikuttaa häntää selän takana ja hännän pään tulee osua koko ajan maahan. Käärmeet saavat liikkua haluamallaan tavalla. Käärmeenmetsästäjien tehtävänä on ottaa käärmeitä kiinni niin, että käärmeen häntä jää heidän jalkansa alle. Määrätyn ajan päättyessä roolit vaihtuvat.

Palapeliviesti

Aluksi leikkijät jaetaan joukkueisiin, joista jokaiselle näytetään oma kuva, esimerkiksi lehdestä leikattu. Sen jälkeen joukkueiden kuvat leikataan muutamaosaan ja kaikki palat sekoitetaan keskenään. Tämän jälkeen joukkueet muodostavat oman jonon sopivan matkan päähän siitä paikasta, johon leikellyt kuvat asetetaan. Ohjaajan merkistä jonojen ensimmäiset pääsevät katsomaan kuvia. Tehtävänä on valita paloista sellainen, joka on osa heille aiemmin näytettyä kuvaa. Kun pala on valittu, palataan omaan jonoon ja mikäli muu joukkue on samaa mieltä siitä, että pala on heidän kuvastaan, saa seuraava jonosta lähteä metsästäämään toista palaa. Mikäli pala ei ole osa kuvaa, se viedään takaisin kuvakasaan. Leikin voittaa joukkue, joka saa ensin palapelinsä valmiiksi. Yksi joukkueesta saa kerrallaan kuljettaa vain yhtä palaa.

Hattuleikki

Musiikin soidessa hattu kiertää leikkijöiden päästä toiseen, musiikin lakatessa hattu pysähtyy. Se, kenen kohdalle hattu jää, putoaa pelistä. Leikkiä jatketaan niin kauan, kunnes jäljellä on kaksi leikkijää.

Mikä ei ole?

Esim. Mikä ei ole syötävää? Päärynä, porkkana, **hiekk**a, omena

Mikä ei ole vaate? **Kenkä**, paita, sukka, pipo

Syntymäpäiväpiiri

Syntymäpäiväsankari laitetaan istumaan kunniapaikalle ja hänelle lauletaan Juhlapäivä verraton-laulu. Sitten on kortin antaminen, jolloin joku lapsista voi toimia postiljoonina. Tämän jälkeen voidaan laulaa Paljon onnea vaan –laulu (eri kielillä) ja sitten päivänsankarille kajautetaan ”Eläköön-huudot” iän mukaan tai rakettien matkaan lähettäminen. (Esimerkiksi kolme -vuotiaalle kolme rakettia ilmaan.) Päivänsankarilta voi lopuksi kysyä laulutoiveita ja kaikki voivat halata päivänsankaria.

Mikä ei kuulu joukkoon?

Esim. Kynä, kumi, **pilli**, viivain

Lehti, oksa, puu, **vene**

Banaani, **porkkana**, omena, päärynä

Puhelin, auto, laiva, juna

Adjektiivitarina

Ensin harjoitellaan adjektiiveja, esimerkiksi värejä ja muotoja. Sitten aikuinen tekee tarinan, johon jättää adjektiiveille tyhjät rivit, johon kerätään lapsilta adjektiiveja, helpommin voi kysyä vain millainen. Lopuksi luetaan yhteinen tuotos.

Teemapäivät

♥ Aurinko	♥ Metsä	♥ Aarteen etsintä
♥ Karhu	♥ Muumi	♥ Kasvomaalaus
♥ Kivi	♥ Nurinkurin	♥ Musiikkipäivä
♥ Kuninkaallinen	♥ Sadonkorjuu	♥ Pelipäivä
♥ Käytös	♥ Vesi	♥ Suunnistus
♥ Maailma	♥ Väri	♥ Ötökkäpäivä

Ideota toimintatuokioksi

♥ Aarteen etsintä	♥ Muumitietovisa
♥ Arvoitukset ja visat (kuvin)	♥ Pyykkipojan piilotus
♥ Bingo (kuvin)	♥ Sadutus
♥ Heijastinsuunnistus	♥ Sanomalehtileikit
♥ Hernepussien heitto	♥ Soittimien teko, tunnistaminen & testaaminen
♥ Hyppyruudut	♥ Taikataikina
♥ Ilmapallo pingis	♥ Tarkkuustehtävät (kuvin)
♥ Kapteeni käskee	♥ Tasapainokävely viivalla
♥ Kuvakortit	♥ Taskulamppuhippa
♥ Leikkivarjo	♥ Tekemisnoppa
♥ Lorut	♥ Vertailutehtävät
♥ Lumimaalaus	♥ Vesi -ilmapallo piñatat
♥ Nukketeatteri	♥ 10 tikkua laudalla
♥ Mitä voitaisiin tehdä -laatikko	

8 RIIMIT

Nellin aamiainen lautasella kelli.

Joko arvaat, sehän on velli.

Sen nimi voi olla Siiri,

se asuu kolossa ja on pieni hiiri.

Joskus voi syttyä tulipalo,

tulesa voi olla myös meidän talo.

Sitä maistuis sullekin pala,

se ui vedessä ja on kala.

Sitä ei haittaa pahakaan lika,

sen eläimen nimi on sika.

Sen omistaa Jukka,

se on jalassa ja on sukka.

Sille maistuu lettu,

joko arvaat, se on kettu.

Se roikkuu naulassa kuin takki,

sen voi laittaa päähän, se on lakki.

Se soi, mutta ei ole sello,

se on pöydällä ja on kello.

Illalla haukottelee suu,

kun taivaalle ilmestyy kuu.

Puun oksalla se on joka kesä,

sehän on tietysti linnun pesä.

Se voi olla paksu kuin peppu,

sitä kannetaan selässä, sehän on reppu.

Jos lautasella tuoksuu viili,

voi paikalle hiipiä siili.

Pihalla on suuri puu,

puun alla on koiran luu.

Matilla on päällään paita,

ja siinä punainen rait.

Miinalla oli päässään lakki,

ja päällään sininen takki.

Kalle huusi:

”Katso, tuolla on iso kuusi!”

Musta taikka valkea,

lukitsee kuin tappi,

sehän on tietysti nappi.

9 LAULUT

Laulut on jaettu teemoihin, jotka voi hyvin vaikka laittaa teemoittain laulupussiin, - laatikkoon tai -laukkuun ja piireissä niistä voi vetää vuorotellen lauluja laulettavaksi.

”Kukahen vois, kukahan vois, laulun pussista vetää pois?” 🎵

Eläin

♥ Bingo	♥ Paha sutta ken pelkäisi?
♥ Elefanttimarssi	♥ Pienet sammakot
♥ Faaraon kissa	♥ Pieni ankanpoikanen
♥ Hauva ikkunassa	♥ Piippolan vaari
♥ Hämä-hämähäkki	♥ Pikkuiset kultakalat
♥ Ihahaa	♥ Pingviinitanssi
♥ Jänis istui maassa	♥ Pöllö-rock
♥ Kolme pukkia	♥ Raparperin alla
♥ Kolme varista	♥ Sairas karhunpoika
♥ Leijonan metsästys	♥ Saku sammakko
♥ Lennä, lennä leppäkerttu	♥ Sammakkomummo
♥ Lohikäärme Puff	♥ Tiku ja Taku
♥ Maijan karitsa	♥ Valas
♥ Oravan pesä	♥ Viisi pientä ankkaa

Kulku

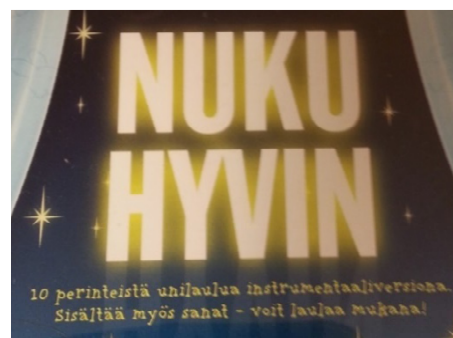
- ♥ Autolaulu
- ♥ Autorämärokki
- ♥ Bussilaulu
- ♥ Kanoottilaulu
- ♥ Lasten liikennelaulu
- ♥ Matkalaulu
- ♥ Minä olen liikennevalo
- ♥ Pienen pieni veturi
- ♥ Pikku Matin auto
- ♥ Pumppulaulu

Käytös

- ♥ Känkkäränkkä
- ♥ Mörrä-Möykky
- ♥ Mörkö se lähti piiriin
- ♥ Päivänsäde ja Menninkäinen

Lepohetki

- ♥ Aa, aa allin lasta
- ♥ Aa, tuuti pientä
- ♥ Kehtolaulu
- ♥ Lapin äidin kehtolaulu
- ♥ Nukkumatti
- ♥ Nuku pikkumies (Hyvää yötä pikkumies)
- ♥ Peikkoäidin kehtolaulu
- ♥ Pikku Jennin uni
- ♥ Sininen uni
- ♥ Tiitiäisen tuutulaulu
- ♥ Tuiki, tuiki tähtönen
- ♥ Unentuoja
- ♥ Unihiekkaa
- ♥ Unilaulu
- ♥ Yö höyhensaarilla

Piiri

- ♥ Aamulla
- ♥ A ram sam sam
- ♥ Huugi guugi
- ♥ Jos sul lysti on
- ♥ Juhlapäivä verraton
- ♥ Leipuri hiiva – eri tunnetiloilla
- ♥ Minä hyppelen
- ♥ Piiri pieni pyörii
- ♥ Puupääpööpee
- ♥ Sutsisatsi
- ♥ Vaarilla on saari
- ♥ Varpaat tahtoo tanssimaan
- ♥ Viikonpäivät
- ♥ Viikon päivät (Olin minä kerran puuroa syömässä)
- ♥ Vokaalilaulu
- ♥ Värilaulu
- ♥ Ystäväni, tuttavani

Rooli

- ♥ Kapteeni katsoi horisonttiin
- ♥ Kapteeni koukku
- ♥ Kissankulman kauhu – Eemeli
- ♥ Kulkukauppias
- ♥ Merirosvolaulu
- ♥ Peppi Pitkätossu
- ♥ Peukaloisen retket
- ♥ Pieni nokipoika
- ♥ Prinsessa Ruusunen
- ♥ Sarjakuva
- ♥ Sirkusparaati
- ♥ Tässä tulee Rölli
- ♥ Täti Monika

Kevät

- ♥ Ihme ja kumma
- ♥ Kenkärokki
- ♥ Keväiset metsät
- ♥ Kevätsää

Kesä

- ♥ Raparperin alla
- ♥ Lähdetään Korkeasaareen
- ♥ Aurinko-laulu
- ♥ Pikku päästäinen

Syksy

- ♥ Marjalaulu
- ♥ Peruna
- ♥ Pikkulanttu
- ♥ Popsi, popsi porkkanaa

Talvi

- ♥ Jänöjussin mäenlasku
- ♥ Lumiukot
- ♥ Ratiritiralla
- ♥ Talvella

Mimmit – Vuodenajat

- ♥ Kevätlaulu
- ♥ Kesäreggae
- ♥ Karhun kehtolaulu
- ♥ Lumikuningatar
- ♥ Loppulaulu

Joulu

- ♥ Joulukirkkoon
- ♥ Kilisee, kilisee kulkunen
- ♥ Joulupukki
- ♥ Tonttujen jouluyö
- ♥ Petteri punakuono
- ♥ Äidin porsaas
- ♥ Joulu on tullut taas
- ♥ Hei, tonttu-ukot
- ♥ Koska meillä on joulu
- ♥ Tuiki, tuiki tähtönen

10 RUOKALORUJA

1. Tuoksu täällä verraton, johan meillä nälkä on.

Ruoasta nyt nauttikaamme, siitä myöskin voimaa saamme.

2. Pieni Tauno Taarukka, nälissänsä huokaa.

Veitsi on ja haarukka, muttei ole ruokaa.

Pieni Tauno Taarukka, nälissänsä huokaa.

Veitsi on ja haarukka, nyt saamme ruokaa.

3. Haarukkaan kun tartun, suureksi mä vartun.

Ruoan syön, juoman juon. Muille ruokarauhan suon.

4. Kukko puuron keitti, kana maidon lämmitti.

Pikkulinnut lusikat toivat, tulkaapa lapset syömään.

5. Tuoksu nenää kutittaa, vesi kieleen herahtaa.

Vatsakin jo murahtaa, mitähän meille tarjotaan?

Kuunnelkaa niin kerrotaan.

6. Hys hetki hiljaa, katsokaamme luonnon viljaa.

Lieden päällä paistuvaista, lasten suussa maistuvaista.

Ruokaa joka ihmeen näyttää, kaikkien lasten masut täyttää!

7. Kun ruoka-aika alkaa, en mä hyppää tasajalkaa.

Syömään hissunkissun kuljen, oven perässäni suljen.

Astiani hiljaa kannan, ruokarauhan muille annan.

8. Aurinko aurinko lettuja paistaa, hauska on auringon lettuja maistaa.

Kiipeän puuhun, pistelen suuhun, loput voin heittää ukolle kuuhun.

Sitten käynkin jo nukkumaan, pikku masu niin pullollaan.

LÄHTEET

Höyhensaarille CD 1998. Helsinki: Warner Music Finland Oy.

Jaakkola, Timo 2014. Krokotiilijuoksu ja 234 muuta toimintaidea motoristen taitojen kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Koivula, Kirsti 2004. Hyvässä hoidossa. Perhepäivähoitajan virikekirja. Forssa: Programmes KK & Co.

Kultaiset lastenlaulut 3 CD 2012. Helsinki: Warner Music Finland Oy.

Kultaiset lastenlaulut 5 CD 2012. Helsinki: Warner Music Finland Oy.

Nuku hyvin CD 2006.

Mimmit vuodenajat CD 2013. Helsinki: Universal.

Pinterest i.a. <https://www.pinterest.com/>

Scheller, Anne. Eläintietovisa lapsille i.a.

LIITE1 LÄHTEITÄ TOIMINTATUOKIOIDEN TUEKSI

- Adams, Iris; Struck, Veronika & Tillmanns-Karus, Monika 2001. Humppati pumppaa suu jumppaa. Suun motoristen harjoitusten aineistokokoelma. Helsinki: Puheterapeuttien Kustannus Oy.
- Aalto, Satu 2000. Suuri seuraleikkikirja. Ohjelmavihjeitä arkeen ja juhlaan. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Bennett, Steve & Ruth 1999. 365 pihaleikkiä. Keuruu: Otava.
- Emmi-tuote 2007. Riinun riimit. Keuruu: Otava.
- Huovi, Hannele & Perkiö, Soili 2014. Muumiperheen lauluretki. Helsinki: Tammi.
- Järnefelt, Kaisa; Niskala, Meiju & Vasko, Anne 2014. Leikki viekään! Helsinki: Tammi.
- Kari, Virpi 2014. Kultainen lastenlaulukirja. Helsinki: F-Kustannus.
- Kataja, Jaakko; Jaakkola, Timo & Liukkonen, Jarmo 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kaukkila, Veli & Lehtonen, Elisa 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Helsinki: SMS-Tuotanto Oy.
- Koivula, Kirsti 2003. Hetki leikille. Lastenohjaajan virikekirja. Forssa: Programmes KK & Co.
- Koivula, Kirsti 2005. Konkkaronkka koolla. Ohjaajan virikekirja. Forssa: Programmes KK & Co.
- Koivula, Kirsti 2003. Vedä vauhdikkaasti. Ryhmän ohjaajan kirja. Forssa: Programmes KK & Co.
- Koivula, Kirsti 2013. Värikkäitä virikkeitä. Ohjaajan käsikirja. Forssa: Programmes KK & Co.
- Lamponen, Päivi & Pulli, Elina 2001. Vau, mitkä välineet. Uusia leikkejä tutuilla välineillä. Helsinki: Tammi.
- Larsson, Malin & Jeppsson, Anna 2008. Askartelun vuodenajat. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.
- NuoriSuomi i.a. <http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/Nuorisuomi/etusivut/nuorisuomi/>
- Papunet i.a. <http://papunet.net/>
- Pulli, Elina 2013. Lupa liikkua: liikuntaleikkejä ja -tuokioita varhaiskasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus.